

bijenteelt

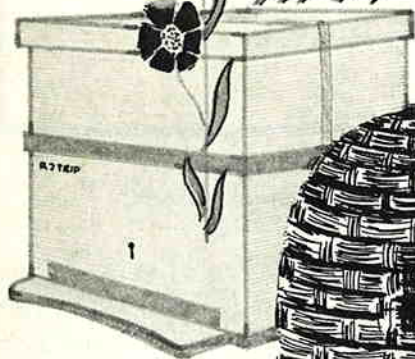
Maandschrift voor de Bijenteelt

Verschijnt maandelijks - Jaargang 78 - No. 2 februari 1976

door lid te worden
van de vereniging

~ Vrienden van
ambrosiushoeve ~

steunt men het
praktijk instituut
moreel en
daadwerkelijk

De herdruk van *HET GROTE BIJENBOEK* van R. P. GROENVELD is verschenen. De bestelde boeken zijn inmiddels verzonden.

Het boek is verkrijgbaar à f 27,50 per stuk, plus f 3,25 voor portkosten of af te halen bij het BIJENHUIS.

Onze voorraad IMKERSARTIKELEN is ruim voorzien zodat alles uit voorraad leverbaar is tegen de oude prijzen.

Onze bekende VERZAMELBANDEN voor ons GROENTJE zijn er weer, ze kosten f 13,50 per stuk (voor 2 jaargangen) af Bijenhuis.

Naast de werkdagen is het BIJENHUIS op de navolgende zaterdagen geopend 21 februari - 6 maart - 20 maart - 27 maart van 9-12 uur.

VERDERE VERKOOPADRESSEN

Tegen een geringe prijsverhoging (bijdrage in de vrachtkosten) zijn onze artikelen ook verkrijgbaar bij de afdelingsdepôts:

Boerenbond Neerbosch-Hees, St. Agnietenweg 6, Nijmegen.

Afd. Bunnik/Houten, B. Th. Barten, Koningslaan 23, Bunnik, telefoon 03405 - 17 42.

S. G. v. d. Esschert, Spreeuwenweg 45, Apeldoorn, telefoon 055 - 23 67 79.

Afd. Velsen en omstreken, H. S. Homburg, Velsersduinweg 165, IJmuiden. Telefoon 02550 - 2 15 30.

Depôt Achterhoek, B. Mijerman, Dwarsdijk 6, Halle.

BIJENHUIS-WAGENINGEN

GRINTWEG 273

Algemene Bank Nederland-Wageningen
rekening nr. 53.90.42.900

Postgiro 823276

(Bijenhuis)

Telefoon 08370 - 1 28 63

MAANDSCHRIFT VOOR BIJENTEELT. Adres redactie en administratie: Bijenhuis, Wageningen.

Redacteur: G. v. d. Weert, Commissie van Redactie: W. Assink en H. G. Maagendans. De niet van redactiewege geplaatste artikelen vertolken de mening van inzenders en geven niet altijd het inzicht van de redactie of het hoofdbestuur weer.

Alle stukken aan het Bijenhuis te Wageningen, ook opgaven en betaling van advertenties en speurbijjtes. Giro 84 68 01.

BIJ ONZE OMSLAGFOTO

Deze fraaie oplossing van onze kerstpuzzel, uitgevoerd in groen en rood, werd ingezonden door de heer B. J. Trip, Verl. Binnenweg 9, Zeijerveld (gem. Vries). Daar de heer Trip bij de verloting niet in de prijzen viel hebben wij hem op andere wijze willen eren. Als "eervolle vermelding" hebben wij zijn werkstuk op de omslag afgedrukt.

BIJEN EN BLOEMEN

door L. G. M. Hensels

Iedere imker, oud of jong, ervaren of onervaren, weet dat er aan het noemen van deze twee woorden, ook al worden ze vaak in één adem genoemd, meer vast zit, dan de leek meent te weten. De bijen reageren op de bloemen en omgekeerd de bloemen op de bijen (en andere bestuivende insecten). Alles lijkt zo eenvoudig en vanzelfsprekend, maar gaan we ons in deze betrekkingen nader verdiepen, dan blijkt weldra het tegendeel.

De direkte voorbeelden liggen voor het grijpen: Waarom levert het ene jaar en de ene streek veel meer heidehoning dan de andere? Waarom geeft koolzaad op klei meer honing dan koolzaad op zandgrond? Waarom is de meidoorn in Engeland veel meer als drachtplant in aanzien dan bij ons? We weten al gauw, dat leren we of dat ervaren we, dat vele factoren een rol spelen. We kennen de invloed van het weer (temperatuur, luchtvochtigheid, wind), van de grondsoort en soms de bemesting, van de plantensoort of zelfs van hun variëteiten of rassen. Maar andere invloeden kennen we slecht of ze zijn nog niet bekend.

Elk levend wezen heeft voedsel nodig, voor de vorming van bouwstoffen, voor de ontwikkeling, ook van nieuw leven, en als brandstoffen, voor de produktie van warmte en energie om spierarbeid te kunnen verrichten.

Onze honingbij verzamelt beide soorten stoffen op de bloemen.

Het stuifmeel levert het eiwit- en het vetgedeelte van het voedsel, dus de bouwstoffen, de nektar de grondstof voor de honing, het brandstofgedeelte. De drang om beide stoffen te verzamelen, zorgt dat de bij van de ene bloem naar de andere vliegt. Onbewust zorgen de bijen zo voor het zeer belangrijke bestuivingswerk.

„De chemische fabriek”

Hoe komt de produktie van nektar tot stand? Waar komt de suiker vandaan in die nektar? We kijken even in de grootste chemische fabriek van de wereld. Dezelfde fabriek, die in de loop van miljoenen jaren de steenkool, aardolie en aardgas en de suikers in de planten geproduceerd heeft en dat nog elke dag opnieuw doet. In dit geweldige energiebedrijf worden in de cellen van de groene delen van de plant, door het bladgroen en met hulp van het zonlicht, de

suikers gevormd, die we in de honing kunnen proeven. Honing is dus een vloeibare vorm van zonne-energie.

U kunt zich ook voorstellen, dat dit produktieproces, naar gelang de omstandigheden, gunstig of minder gunstig kan verlopen. Daardoor is het suikergehalte in de bieten het ene jaar hoger dan het andere; spreken we van goede en minder goede wijnjaren; is de honingopbrengst het ene jaar beter dan het andere.

Factoren, welke hierin duidelijk de zaak beïnvloeden zijn: de grond, met veel of weinig voedingsstoffen, met veel of weinig water. De temperatuur, waarbij dit proces zich afspeelt. De heersende luchtvochtigheid. Ook de plantensoort speelt hierin een rol. Onder gelijke omstandigheden verloopt dit proces bij de ene soort gemakkelijker dan bij de andere.

Hoe funktioneert een bloem?

Laten we een willekeurige bloem eens wat nader bekijken, wat betreft doel en inrichting van de diverse organen.

De bloemblaadjes of kroonblaadjes, wit tot rose gekleurd bij fruit, geel bij koolzaad of augurk, blauw bij de korenbloem en paars bij de heide, fungeren als een uithangbord, als een teken voor de bijen dat er iets te halen is. In de helmknoppen, aan het einde van de meeldraden, worden de stuifmeelkorrels geproduceerd. Dit zijn de mannelijke geslachtscellen. Ze hebben naar gelang de soort een eigen typische vorm. Zo kunnen we aan de vorm van het in honing aanwezige stuifmeel de herkomst van die honing vaststellen.

De een of meerdere stampers hebben als functie het stuifmeel te ontvangen. Op zo'n stamper bevindt zich een substantie, welke een of meerdere stuifmeelkorrels doet ontkiemen en de in de stuifmeelkorrel aanwezige celkernen de weg doet vinden naar het eitje in het vruchtbeginsel. Daar vindt de eigenlijke bevruchting plaats.

De meeste bloemen bezitten, of zijn voorzien van nektarklieren. Zeker die bloemen, die de hulp van insecten nodig hebben om het juiste stuifmeel of de juiste stamper te krijgen, de zgn. insectenbloemen. Onder deze groep horen alle in ons land geteelde fruitsoorten, met uitzondering van de noten. Verder ook bijv. de augurk, de meloen, kortom alles, wat we als imkers ver-

staan onder het begrip drachtplanten. (Ook al behoren enkele windbloeiërs ook tot de drachtplanten).

Ontvankelijkheid voor vreemd stuifmeel

Met het tot dusver geschetste beeld zouden we geneigd zijn te denken: Als alles bloeit, bijen erbij en alles komt in orde.

Zo eenvoudig is dit echter niet. Het is overbodig om er op te wijzen dat je door stuifmeel van pruimen geen peregloesem kunt bestuiven en met perestuijmeel geen appels. Het luistert nog veel scherper. Onder nederlandse omstandigheden, met betrekking tot grondsoort en klimaat, heeft een goede bestuiving en bevruchting plaats bij de goudreinetten (om een voorbeeld bij de appels te noemen), als er op de stampers stuifmeel komt van de Yellow-Transparent Stark Earliest.

Voor de peren: Doyenné du Comice heeft stuifmeel nodig van o.a. Nouveau-Pointeau.

Voor de kersen: Hedelfinger draagt alleen maar goed als er bestuiving plaats vindt met stuifmeel van bijv. Gascogner.

Bij de augurk: als de bijen vliegen van mannelijke bloemen naar vrouwelijke bloemen. Dit zijn maar een paar voorbeelden, wél van die soorten, waar veel moeilijkheden bij voorkomen.

De „effektieve bestuivingsperiode”

Een volgende faktor, die over het algemeen weinig aandacht krijgt in de praktijk, doch niettemin evenzeer belangrijk is, is de zgn. bestuivingsperiode. De periode in bloeiduur van een bloem, dat er werkelijk bevruchting plaats kan vinden na bestuiving. De lengte van deze periode wordt bepaald door de ontvankelijkheid van het ei-apparaat en de snelheid van de groei van de stuifmeelbuizen, beide in het vruchtbeginsel.

Terwille van de duidelijkheid zou ik de term „Bronsttijd” van de bloem kunnen gebruiken. Deze tijd is korter dan we zouden veronderstellen.

Even een paar voorbeelden: de bestuivingsperiode bedraagt bij:

Doyenné du Comice	1 tot 2 dagen
Conférence	6 tot 10 dagen
Kersen	2 tot 4 dagen
Augurk	4 tot 10 uren

Hieraan zien we dat de soorten met een korte bestuivingsperiode de bijen het meest nodig hebben, dat daar dus meer en betere volken beschikbaar moeten zijn voor een zekere en goede oogst.

Uit de praktijk weten we, dat een perenras als Conférence veel gemakkelijker te telen is, o.a.

door de langere bestuivingsperiode; dit ras heeft veel meer kansen op een goede bestuiving.

„Nektar en nektar”

De volgende gegevens wil ik u zeker niet onthouden. Gegevens, die naar voren zijn gekomen door bloeitellingen en nektaronderzoek, o.a. verricht op uw Proefbijenstand Ambrosiushoeve. Hierbij werd, van verschillende rassen bij fruitsoorten en andere gewassen, het aantal bloembezoeken door bijen met elkaar vergeleken en tevens de hoeveelheid afgescheiden nektar gemeten; daarnaast wordt dan de suikerconcentratie in de nektar bepaald. Uit een en ander komen duidelijke verschillen naar voren:

Het suikergehalte van de nektar in de peregloesem is van dien aard, dat je hiervoor de term „schotelwater” zou mogen gebruiken, als we dit zouden vergelijken met de nektar van appels. Ook de tijd van de dag, waarin een plant nektar afgeeft, is voor elke soort verschillend, bijv. voor boekweit is dit om 8 uur 's morgens; dan zie je de bijen op boekweit vliegen. De optimale nektarafgifte en het drukste bijenbezoek gaan meestal samen. Voor de augurk is dit rond 9 uur v.m. Nog iets: Als we binnen dezelfde soort, bijv. de linde, verschillende variëteiten gaan vergelijken, dan blijkt de hoeveelheid nektar, welke binnen eenzelfde tijd wordt afgescheiden, grote verschillen te vertonen. Tilia molkei, een kruisingsprodukt van twee lindesoorten, „druipt” van de nektar, terwijl andere linden veel minder geven.

De resultaten van dit onderzoek en meer dan dit alleen, worden verwerkt in de adviezen die verstrekt worden aan plantsoenendiensten van gemeenten, hoveniersbedrijven, Staatsbosbeheer en de diverse cultuurmaatschappijen, tuinders, imkers en andere geïnteresseerden.

Wat is nektar eigenlijk?

Nektar is de dunne suikerhoudende vloeistof, die door de nektarklieren in de bloem en bij sommige plantensoorten ook nog op andere plaatsen, wordt afgescheiden. De suikerconcentratie kan zeer verschillend zijn, zo tussen de 10 en 50%. Het teveel aan water wordt door de bijen d.m.v. een verdampingsproces er uit verwijderd. Er worden stoffen aan toegevoegd, o.a. fermenten, die de suiker grotendeels omzetten in druive- en vruchtsuiker. Wanneer de bijen de nektar zover hebben ingedikt tot een produkt van ongeveer 80% suiker en 20% water, spreekt men van honing. Misschien is het nu ook duidelijk dat, wanneer de bijen goed halen, de behoefte om water te halen gering is.

Een drinkplaats voor de bijen is echt geen overbodige luxe. Wordt deze niet bezocht, dan is er nog genoeg te halen. Ziet u veel drinkende

bijen, dan is de dracht afgelopen; in elk geval halen ze niet meer en het kan u erop wijzen dat u moet voeren. Hier ziet u alweer: aandacht voor de kleinigheden komt uw bijen ten goede.

Wat kunnen we uit dit alles leren?

Aktief imkeren is meer dan alleen maar een bijenkast open durven maken. Het is een voortdurend acht geven op kleinigheden, niet alleen voor de bijen op zich, maar hierin ook de plantenwereld betrekken. Het leren beoordelen, of de planten waar de bijen het van moeten hebben, dus alle drachtplanten, niet alleen in voldoende mate aanwezig zijn, maar ook optimaal functioneren. D.w.z. staan ze op grond met voldoende voedsel: kleigrond is bijv. beter dan zandgrond; staan ze niet te droog, is er voldoende vocht, zowel in de grond als in de lucht. De lage grondwaterstanden, als gevolg van cultuurtechnische ingrepen — de overmatige onttrekking van bodemwater, doen tal van planten hun waarde als drachtplant verliezen. We hebben tegenwoordig niet alleen te maken met minder drachtplanten, maar de drachtplanten die er nog zijn, geven minder dan vroeger. Duidelijk is: de capaciteit om nektar en stuifmeel te produceren is aan zekere grenzen gebonden. Houd daarom niet teveel volken op één

plaats, dus spreiden van bijenvolken. Reizen met de bijen is in veel gevallen noodzakelijk. Onze methode van bijenhouden moet aangepast worden aan dit samenspel tussen planten en bijen. Daarom is het zo belangrijk, dat elke imker de drachtplanten leert kennen. De soorten die op Ambrosiushoeve staan, hoeft u dan niet allemaal te kennen, maar ga daar echt eens kijken. Zaak is: over sterke volken te beschikken als veel planten nektar geven. Dat kan betekenen, dat u vanaf nu mogelijk anders moet gaan imkeren dan u tot nog toe gedaan hebt. Het kan ook betekenen, dat de bijenteelt niet verder achteruit zal gaan, dan tot nu het geval is. Want zonder bijen zouden tal van gewassen zo goed als niet te telen zijn en zouden tal van wilde planten helemaal verdwijnen. Mag het weten van de genoemde gegevens ons helpen beter te imkeren en ons zelfbewustzijn bevorderen. Als liefhebberij de moeilijkste hobby die er bestaat, als hobby de waardevolste voor onze samenleving.

L. G. M. Hensels,
Consulentschap in algemene dienst
voor Bijenteelt,
Tilburgseweg 32, Hilvarenbeek.

ER BIJ ZIJN IS ALLES

In de Duitse Bondsrepubliek (B.R.D.) bestaat naast de gewone bijenhoudersverenigingen een vereniging van grootimkers. Deze vereniging houdt ook jaarlijks een eigen imkersdag. Op de in 1974 in Soltau gehouden „grootimkersdag” hield de zeer bekende grootimker K. Pfefferle een leerrijke voordracht onder de titel „Dabei sein ist alles”, die in zijn geheel is opgenomen in het aug.no. 1975 van „Der Imkerfreund”. De gehele voordracht beslaat ruim 10 pagina’s, zodat wij ons moeten beperken tot dat gedeelte wat voor onze lezers interessant lijkt.

K. Pfefferle imkert in het uiterste zuidwesten van de Bondsrepubliek, het zuidelijk deel van het Zwarte Woud. Wat de dracht betreft lijkt het in zoverre op ons land, dat het op betrekkelijk korte afstanden grote drachtverschillen aanwijst. Dit is tevens het gebied waar hij reeds 24 jaar dagelijks als bijenteeltconsulent (Bienen-zuchtberater) werkt. Het gevolg van zijn werk als consulent is dat de imkerij in hoofdzaak door

zijn vrouw met hulp van de kinderen wordt bedreven. Weliswaar, zegt hij, geef ik de nodige aanwijzingen wat er moet worden gedaan, maar die worden meestal toch niet opgevolgd. Het gebied waarin hij als consulent werkt is tevens het gebied waarin hij met zijn bijen reist. K. Pfefferle: „Dat is niet altijd zo geweest. Dat ik deze zaken wat uitvoeriger aanhaal doe ik omdat zij symptomatisch zijn voor de omkeer die zich de laatste 10 (!) jaar niet alleen in de Duitse, maar ook in mijn eigen imkerij heeft voltrokken. Veertig jaar geleden begon ik noodgedwongen te imkeren. Mijn grootvader, die met meer dan 100 volken werkte, overleed plotse-ling en ik werd geconfronteerd met het feit dat er buiten mij niemand was die iets van de imkerij afwist. Het waren allemaal „Badische Standerbeuten” kasten met achterbehandeling, waarvan tweederde deel de broedruimte vormde en het bovenste derde deel de honingkamer. De kasten waren ondergebracht in twee grote

bijenstallen en er werd niet mee gereisd. Terugziend kan ik zeggen dat ik deze opgave ondanks mijn jeugdige leeftijd van 16 jaar, goed heb vervuld.

Verder wil ik het kort maken. De tweede wereldoorlog brak uit en bracht mij aan het front. Na mijn terugkeer was er niet veel meer over. Ik begon met de wederopbouw en wilde alles eenvoudiger en moderner inrichten. Ik schafte uitschuifkasten met ramen in Kuntzsch-maat aan (12 ramen in broed- en honingkamer, maat 34 bij 25 cm. zonder de oren). Na deze verandering voelde ik mij gelukkig en was er van overtuigd dat er noch t.a.v. de kast, noch met betrekking tot de raammaat enige verbetering mogelijk was.

Het reizen, waarmee ik voor de oorlog was begonnen, werd intensief voortgezet. Natuurlijk was ik mij ervan bewust, dat deze kast met een inhoud van 80 l. in de regel te klein was, maar dat was nu eenmaal zo en daarmee had ik mij verzoend en dat kon men opvangen door het wegnemen van ramen broed (schröpfen). Dat dit tamelijk veel werk gaf accepteerde ik als het onvermijdelijk lot van de imker.

Op zekere dag trouwde ik. Mijn vrouw interesseerde zich eveneens voor de bijenhouderij en imkerde weldra zelfstandig. Natuurlijk beter, dat is duidelijk, of juist gezegd — gezamenlijk ging het beter en we hadden resultaat. Wij probeerden dit steeds te verbeteren, een natuurlijk streven.

We hebben altijd om de twee jaar de moeren van de volken vervangen en daarin zo'n routine gekregen dat niemand ons op dat gebied nog iets kan leren.

We ontdekten echter ook hoe de gezondheid van de volken schade leed door ze klein te houden, door te late teelt en door het maken van afleggers en kunstzwermen. Toen wij kennis maakten met mijtziekte en nosema konden wij duidelijk vaststellen dat verschillende praktijken en ingrepen helemaal niet zo best voor de volken waren.¹⁾ Desondanks zijn we doorgegaan met de teelt en hebben het aantal volken uitgebreid, maar hebben ons wel ingespannen om alles wat we deden meer aan de natuur aan te passen,¹⁾ omdat we van de klappen die we kregen wel iets hadden geleerd. Wij deden een belangrijke stap vooruit toen wij zover gekomen waren dat wij het maken van kunstzwermen beperkten tot de natuurlijke zwermtijd en hiermede stopten op de langste dag. Afleggers werden alleen nog maar met vliegbijen gemaakt¹⁾ d.w.z. dat zij niet meer werden opgesteld op de plaats waar zij waren gemaakt. Wij richtten voor de afleggers een afzonderlijke opstellingsplaats in. Toen bleken plotseling de afleggerskasten te klein te zijn. Wij hebben ze vervangen door

kasten met broedruimte voor 12 ramen. Deze maatregel te samen met de afzonderlijke opstelling gaf een duidelijk beter resultaat.

Met hetgeen was bereikt waren wij erg tevreden en ervan overtuigd dat het verder goed zou gaan. Dertien jaar geleden namen we echter kennis van de snode plannen van de „Hohenheimer“ (Instituut voor bijenteeltonderzoek) tot invoering van stapelbare kasten met bovenbehandeling, de eerste schreden op de weg naar kasten die onbeperkte uitbreiding mogelijk maken. Als dergelijke sensationele dingen in de lucht hangen is men praktisch verplicht op zijn minst een poging in die richting te doen. Wij hebben dat met een kritisch oog gedaan. Het eerste resultaat verraste mij weliswaar mijn vrouw daarentegen bleef sceptisch. Mijn biologisch instinct — voor zover aanwezig — dreef mij echter voort.

De geheel andere wijze van behandeling gaf veel moeilijkheden, maar de betere biologische omstandigheden in de grotere ruimte waardeerden wij al gauw als een van de voornaamste factoren. Kleinigheden, die ik in het begin minder geslaagd vond, werden als tweede- of derde-rangs beschouwd.

Aldus werd ik in mijn provincie beschouwd als iemand die men elders „een man van het eerste uur“ zou noemen. Desalniettemin waren wij nog steeds de dwaalleer toegeedaan, dat kleine kasten zich beter lenen voor matige drachten, terwijl voor een massale dracht de grote stapelbare kast beter geschikt was. Om zowel de zware als de matige dracht optimaal te benutten besloten wij dus tot een fifty-fifty systeem, de helft van de volken in achterbehandelingskasten met één broed- en één honingruimte, de andere helft in bovenbehandelingskasten. We moesten alras erkennen dat dit een verkeerde beslissing was.

Destijds verzorgde ik alleen de bovenbehandelingskasten. Op zekere dag ontdekte mijn vrouw geërgerd dat haar man, die er echt niet zoveel aan deed, desondanks meer honing oogstte.

Van haar kwam toen het voorstel alle volken over te brengen in kasten met bovenbehandeling.

Verder zegt K. Pfefferle over zijn methode van werken: „Wij passen tegenwoordig een bedrijfsmethode toe met meerdere kamers, waarin het bijenvolk en het broednest zich in grote mate ongestoord kan ontwikkelen. Wij zijn van mening dat er voor het broednest een bepaalde speelruimte aanwezig moet zijn zoals in de holle boom.¹⁾ Met een hoge holle ruimte kunnen de bijen bijzonder goed overweg. Als bewijs daarvoor zou ik willen aanvoeren dat zij altijd de honingkrans boven het broednest aanleggen, wat zij zelfs in lage broedramen proberen. Het in-

zicht dat tussen de honingkrans boven het broed en het broednest daaronder een steeds voortdurende concurrentie, een wederzijdse druk heerst en wel in die vorm, dat het broednest steeds omhoog wil, maar naar beneden uitwijkt als de honingkrans breder wordt, benutten wij zoveel mogelijk. Daarom hebben broed- en honingkamers kleine tussenruimten van hoogstens 8 mm., daarom hebben wij daartussen gebouwde wasbruggen graag — wat menigeen niet begrijpt — en daarom hebben wij smalle boven- en onderlatten aan de ramen van ten hoogste 22 mm. breed. Het broednest beschouwen wij niet al stationair, het moet zich in de loop van het jaar kunnen verplaatsen. Precies zoals de wintertros het voer naar boven volgt wil ook het broednest tegen de zich daarboven bevindende voedselvoorraad aansluiten. Zolang dit mogelijk is neemt de leg bij verminderende voorraad lang niet zo snel af dan wanneer de koningin door een rooster van de honingvoorraad gescheiden wordt. Dit innige contact werkt stimulerend op de eierafzet. Het bevordert de massale opeenvolging van de bijengeneraties en daardoor de gezondheid van de volken in hoge mate.

Voor deze stelling zou ik als bewijs willen aanvoeren, wat iedere imker wel eens is overkomen, dat wanneer een koningin in een periode met weinig dracht boven het moerrooster terecht komt, zij daar dan namelijk al gauw een verwonderlijk mooi broednest heeft gemaakt, veel mooier dan het beneden, wat verder verwijderd van de honingvoorraad, ooit zou zijn geworden.

Waarom vindt de moeder eigenlijk het kleinste gaatje in het rooster waardoor ze naar boven kan komen? Daarvoor is maar één verklaring, dat zij doorlopend daarnaar zoekt en voor dat zoeken veel tijd verspilt, die zij veel nuttiger voor het leggen van eieren kon gebruiken.

Broednest en honingvoorraad beschouwen wij als de twee grote, elkaar wederkerig „voortdrijvende” krachten in het bijenvolk. Wij hebben daarom deze eenvoudige les, ons door het bijenvolk zelf gegeven, tot de onze gemaakt en nadat wij jarenlang zowel met als zonder moerrooster hadden gewerkt, gebruiken wij dit tegenwoordig niet meer.

Dat wil natuurlijk niet zeggen dat dit een axioma is of dat wij de imkers dit principieel afraden.

Er zijn gevallen denkbaar waarbij men tijdelijk een rooster moet gebruiken, maar ook dan niet om de koningin in haar vrijheid te beperken maar alleen voor het snel broedvrij maken van ramen die verhonigd zijn. Het bezwaar wat het meest tegen deze werkwijze wordt ingebracht is dat zoveel broed tot een groot voerverbruik leidt. Dit is alleen dan juist als uit een klein

wintervolk, overwinterd op één broedkamer, b.v. een bijenvolk op vier bakken moet worden opgebouwd, dan is het mogelijk dat van de voorjaarsdracht niets overblijft. Bij zomer en nazomerdrachten, waarmee wij hier in het zuiden veelal te maken hebben gelden andere verhoudingen.

Een klein volk, op één broedkamer, waarvan de ontwikkeling door een moerrooster wordt beperkt, kan tijdelijk een volk geven dat meer geeft dan een ander, dat zich ongeremd kan ontwikkelen. Daarom dient het uitgangspunt voor het werken met kasten, zoals wij die thans hebben, het veel sterkere wintervolk te zijn. Wij weten tegenwoordig hoe wij daaraan moeten komen. Wij zien als eerste vereiste daarvoor het overwinteren op twee bakken. **Aan het klaar- maken van de wintervolken dient optimale aandacht te worden besteed.**¹⁾ en wel eerst door het voeren van maische (mengsel van honing en poedersuiker) en later van suikeroplossing in grote porties. Voor het opvoeren voor het overwinteren op twee bakken — en daar moet u zich beslist aan houden — is minstens 17½ kg. suiker nodig. Ik moet er nadrukkelijk bij zeggen dat velen, die het met minder zouden proberen, in het voorjaar een broedkamer teveel zullen hebben en over natte kasten zullen klagen. Bij het krachtige voeren gebeurt hetzelfde als bij een normaal volk, wanneer het verhonigt. Het broednest wordt naar beneden gedrukt. Bij ons zit in de herfst het hele broednest in de onderste bak zonder dat wij daarvoor bijzondere maatregelen nemen. Daar trekt het volk zich samen op de wintertros, terwijl het daarvoor zolang het wilde de broedaanzet in stand kon houden. De broedaanzet loopt in ieder geval heel langzaam en op natuurlijke wijze terug en dat zou een omstandigheid kunnen zijn die de weerstand van de volken bij een ongunstige voorjaarsontwikkeling verhoogt. Het verschil in leeftijd van de bijen heeft waarschijnlijk een goede invloed op de volgende voorjaarsontwikkeling. Daar tegenover staat de situatie bij het overwinteren op één bak, waarin bij het opvoeren de broedaanzet abrupt wordt gestopt”.

Tot zover het betoog van de heer Pfefferle, die verder doorgaat over de behandeling van de volken in de loop van het jaar, de verschillende in Duitsland gebruikelijke raammaten enz.

Noot red. Er wordt in ons blad en ook in vergaderingen nog al wat gediscussieerd over onderwerpen als wel of geen bodemventilatie, enkel- of dubbelwandige kasten, ander kastmateriaal enz., allemaal interessante zaken, maar niet primair. Het betreft het gereedschap in de hand van de imker.

¹⁾ Beklemtone van vertaler.

Primair is dat wij moeten constateren dat de nosema hand over hand toeneemt en hoewel dracht- en klimaatomstandigheden daarop zeker invloed hebben is het stellig mogelijk dat de wijze waarop wij de volken behandelen de verspreiding van deze ziekte ook in belangrijke mate in de hand werkt. Ons streven zal er dan ook op de eerste plaats op gericht moeten zijn deze ziekte terug te dringen. Wij menen dat de

heer Pfefferle, hoewel in hoofdzaak behandelende de overgang van de bij ons maar weinig gebruikte achterbehandelingskast met zijn beperkte ruimte naar de bovenbehandelingskast met de onbeperkte uitbreidingsmogelijkheden, toch ook in de richting van het gezond houden van de volken, behartigenswaardige dingen zegt. Vandaar! Zie ook de aankondiging van het symposium in Merelbeke in dit nummer.

OFFICIELE MEDEDELINGEN

In memoriam oud-hoofdbestuurslid

J. H. Schwieters

Op 2 januari j.l. overleed ons oud-H.B.-lid de heer Johannes Hendrikus Schwieters, in de ouderdom van 78 jaar. Ons Hoofdbestuur deed door de aanwezigheid van de heren H. A. Habers en G. v. d. Weert bij de crematie van zijn medeleven blijken.

De overledene nam reeds in 1940 als vaste medewerker voor de rubriek „Maandelijksche Werkzaamheden” deel aan de verzorging van ons maandblad. In 1946 werd de heer Schwieters in het hoofdbestuur gekozen als vertegenwoordiger van de toenmalige groep III. Behalve eigenaar van het grootste bijenpark in ons land, was hij destijds tevens penningmeester van de afd. Dedemsvaart-Dorp en had hij zitting in het bestuur van de „Stichting Bedrijfsraad voor de Nederlandse Bijenhouderij”. In 1954 bedankte hij als lid van het hoofdbestuur om zich geheel aan zijn eigen bedrijf te gaan wijden.

Tot voor enkele jaren was hij regelmatig op de bijenmarkten aanwezig. Vooral zijn speciale produkt — heideraathoning — stond hoog geroemd en werd herhaaldelijk met een eerste prijs bekroond.

Met de heer Schwieters is een groot praktijkman van ons heengegaan. Hij ruste in vrede.

Rectificatie: In de lijst „Adressen Hoofdbestuur etc.” op pag. 3 van het januarinummer is achter de naam van drs. P. C. Muntjewerf een verkeerd telefoonnummer vermeld. **Dit moet zijn 02990-23461.** Wilt u dit, ter voorkoming van veel ongemak, even wijzigen? Doet u het nu meteen? Anders weet u wel hoe het gaat. Met onze dank en excuses.

Verwantschap in de rechte lijn of in de zijlijn?

Van zeer bevoegde zijde wordt onze aandacht er op gevestigd dat de heer Van Willigen aan het slot van zijn laatste artikel (dec.no. 1975, blz. 199) spreekt van „Voorzwermen (Wageningen + N.C.B.) en Nazwermen”. Juister ware geweest „Moedervolk + Voorzwerm (Wageningen + N.C.B.)”. Waarvan acte.

Nosema. De permanente commissie voor bijenbiologie en pathologie van Apimondia organiseren te samen met het Rijksstation voor Nemathologie en Entomologie te Merelbeke (B) een symposium over het onderwerp „Biological Aspects of Nosema Disease”. Het symposium wordt gehouden op 14, 15 en 16 juli 1976 in het Rijksstation voor Nematologie en Entomologie aan de Burg. van Gansberghelaan 96 - B. 9220 te Merelbeke (B).

Het inschrijfgeld bedraagt 500 B.F. voor deelnemers en 300 B.F. voor begeleiders. De lezingen worden gehouden in engels, frans en Duits. Alle correspondentie, alsook het bericht dat men wenst deel te nemen, moet worden gericht aan het volgende adres: Secretariaat van het Symposium Biological Aspects, van Gansberghelaan 96 - B. 9220 Merelbeke, België. Onder meer zullen de volgende onderwerpen worden behandeld: Morphologie, structuur en psychologie van de spijsvertering van de honingbij; de invloed van voedingsstoffen en andere factoren op de ontwikkeling van nosema apis; de biologische cyclus en de structuur van nosema apis; het verspreidingsgebied van de parasiet; nosema en bijenrassen; voorbehoudende maatregelen enz.

Tekening spaarkast

Het Consulentschap in algemene dienst voor Bijenteelt bericht ons dat de uitvoering van de werktekening voor de spaarkast enigszins is gewijzigd. De spaarkast zelf heeft geen wijzigingen ondergaan. De kosten van het lichtdrukken zijn wederom gestegen. Om deze reden is de prijs van een werktekening ge-

bracht op f 2,50. De bestelling van een werktekening kan alleen geschieden door storting van f 2,50 op postrekening nr. 111062 t.n.v. Consulentenschap in algemene dienst voor Bijenteelt te Hilvarenbeek.

De E.E.G. op de bres voor de Imkerij

Omtrent de mogelijke steun aan de bijenhouderij, reeds voorlopig aangekondigd in het maandblad van december '75 kunnen wij nu de volgende nadere verheugende mededelingen doen:

In de op 21 januari j.l. gehouden vergadering van de C.O.P.A. te Brussel, waarin onze voorzitter als representant van de Nederlandse imkers optrad, werd dit onderwerp nader uitgewerkt. Dr. H. Aigner, een parlementslid uit de B.R.D., die zich voor de steun bij het Europees Parlement enorm had uitgesloofd, was bij deze beraadslagingen aanwezig.

Hij stelde voorop dat het Europees Parlement voor twee achtereenvolgende jaren een totaal van 2.500.000 z.g. rekeneenheden (één rekeneenheid is ongeveer f 3,—) ten behoeve van de bijenhouderij had gevoerd. **Daaraan kan dus niet meer worden getornd.** Dit bedrag zal op fifty fifty basis ten laste komen van de kas van de E.E.G. en van de lidstaten.

De gelden zullen niet rechtstreeks aan de imkers worden uitgekeerd maar aan erkende verenigingen, die aan bepaalde eisen zullen moeten voldoen. De organisaties zullen landelijk in nauw overleg met hun eigen regering de verdeling van de steun dienen te regelen.

De Commissie voor de E.E.G. heeft in dit verband reeds een verordening voorbereid, die, als ze door E.E.G.-Raad wordt aangenomen, voor alle lidstaten met onmiddellijke ingang van kracht zal zijn.

Ter motivering van de gronden die tot indiening van deze verordening hebben geleid stelt de Commissie dat de van 1966 t/m 1973 verstrekte denatureringspremie, vooral als gevolg van de suikersituatie op de wereldmarkt, moest vervallen; dat de bijenteelt in de E.E.G. kampt met tal van met het milieu verband houdende moeilijkheden, zoals een ongunstig klimaat, invloed van bestrijdingsmiddelen en in het bijzonder de weersomstandigheden tijdens het voorjaar van 1975. Verder dat land- en tuinbouw veel belang hebben bij de instandhouding van een vakkundig bedreven bijenteelt en dat daarvan het resultaat van een groot aantal cultures afhankelijk is.

Reden waarom de Commissie voorstelt door een gemeenschappelijke actie de bijenhouders gedurende drie jaren te helpen om deze moeilijke periode door te komen en een oplossing te vinden voor hun problemen van structurele aard.

De Commissie is van mening dat **inschakeling van de bijenhoudersverenigingen** voor het doorvoeren van deze gemeenschappelijke actie het resultaat zal verhogen. De verenigingen zijn het best in staat aan de verbetering van de technische kennis bij te dragen en voor de zakelijke belangen van haar leden op te komen.

Verenigingen, die in het kader van deze verordening in aanmerking komen, worden als volgt omschreven: Alle erkende imkersorganisaties of federaties van dergelijke organisaties, die op initiatief van de bijenhouders zelf werden gesticht, in de eerste plaats met het doel:

de productie van inlandse honing te bevorderen; hun technische kennis te vergroten; en de zakelijke belangen van haar leden te behartigen.

Verder worden nog de volgende eisen gesteld:

De vereniging moet **een voldoende zakelijke activiteit kunnen aantonen**; overeenkomstig de bepalingen van de nationale wetgeving de nodige wettelijke bevoegdheden bezitten (bij ons rechtspersoonlijkheid); een afzonderlijke boekhouding voeren; en uitsluitend bijenhouders als leden hebben.

Verder wordt bepaald: dat de steun wordt verleend op aanvraag van de vereniging en 1,2 rekeneenheid bedraagt voor productievolkten van de leden in de periode van 1 juli tot 30 juli van het volgende jaar.

Voor de berekening van het bedrag is bepalend het aantal van de door de leden op 1 april voor het begin van het bedrijfsjaar aangemelde productievolkten.

De steun wordt vooreerst **voor drie opeenvolgende jaren** verleend. Tot zover de voor ons belangrijkste bepalingen uit de voorgestelde verordening.

Een en ander impliceert voor ons, dat wij ten spoedigste maatregelen dienen te treffen, waardoor een doeltreffende, overzichtelijke en mogelijk voor een computer verwerkbare enquête kan worden verwezenlijkt. Een daarvoor bestemd formulier verkeert in verregaande staat van voorbereiding en kunnen de leden eerlang tegemoet zien. **Alles hangt dan af van hun medewerking.** Het lijkt niet uitgesloten dat de subsidie aan de imkers op een of andere wijze parallel zal lopen met suikerverstrekking.

ALGEMENE VERGADERING

De Algemene Vergadering wordt op zaterdag 27 maart a.s. gehouden in het Internationaal Agrarisch Centrum (I.A.C.) aan de Lawickse Allée 11 te Wageningen. Aanvang 13.00 uur. **Het Bijenhuis is des morgens open.**

Zij die met eigen vervoer komen worden dringend verzocht hun auto uitsluitend op de daartoe met borden aangegeven plaatsen te parkeren en dus niet voor het I.A.C. gebouw.

Afgevaardigden die vragen willen stellen over het financieel verslag worden dringend verzocht deze tevoren op te zenden aan de accountant, de Hr. W. H. van Mourik, Hollemaarsdijk 7, Zwartewaal (post Brielle 3310). Dit bevordert een vlot verloop van de besprekingen.

Agenda:

1. Opening door de alg. voorzitter.
2. Goedkeuring notulen vorige jaarvergadering (Zie Groentje van mei 1975, blz. 95).
3. Jaarstukken 1975 (opgenomen in dit nummer)
4. Begroting 1977 (opgenomen in dit nummer)
5. Vaststelling quotum. Het H.B. stelt voor dit vast te stellen op f 28,50 (zie de toelichting bij de financiële stukken).
6. Verkiezing algemeen voorzitter. Voordracht H.B. 1. Mr. L. R. J. Ridder van Rappard; 2. H. G. Maagendans; 3. W. Assink. Mr. van Rappard stelt zich maar voor één jaar herkiesbaar.
7. Commissie nazien boeken. Voorgesteld worden de afd. Diepenheim en Dieren (res. afd. Driebergen)
8. Vaststelling plaats volgende alg. vergadering.
9. Beleid Hoofdbestuur.
10. Rondvraag.
11. Sluiting.

Beknpte notulen van de H.B. vergadering, gehouden op 13 november 1975 in het Bijenhuis te Wageningen.

Afwezig met kennisgeving de heren W. Assink, H. A. Habers, R. v. d. Hul en B. Th. Kinkelaar (ziek). De voorzitter opent te 10.15 ur de vergadering. Op de notulen van de vorige vergadering zijn als zodanig geen aanmerkingen.

Naar aanleiding van het gestelde in de verkorte notulen opgenomen in het okt. no. omtrent de suggesties die zijn gedaan voor eventuele onderwerpen van onderzoek op de proefbijenstand zegt Ir. Pettinga dat dit door verschillende imkers verkeerd is begrepen. Zij hebben hieruit geconcludeerd dat dit onderzoeken zijn die nu aan de gang zijn of zullen worden aangevat. Om geen verkeerde indruk te wekken was het wellicht beter geweest dit niet in deze vorm te publiceren. Voorzitter zegt dat men het dan niet goed heeft gelezen. Er staat duidelijk dat dit **suggesties** zijn.

De Hr. Meyerman vraagt of de effecten nu inderdaad zijn verkocht. Het blijkt dat de Hr. Van Mourik als gevolg van de verplaatsing van zijn kantoor daar nog niet aan toegekomen is.

De Hr. Muntjewerf, die de vorige H.B. vergadering niet had kunnen bijwonen, doch schriftelijk een voorstel had ingediend, is teleurgesteld dat hij niet schriftelijk of telefonisch op de hoogte is gesteld van het resultaat. Ook is hij van mening dat de datum van de volgende vergadering nu moet worden vastgesteld en dat tijdens de vergadering of direct daarna de afwezigen moeten worden ingelicht.

Spr. vindt het ook niet juist dat hij nu op geen enkele wijze kennis draagt van hetgeen intern is besproken in verband met het toekomstig optreden van de voorz.

De wrnd. secr. deelt mede dat de aftredende H.B.-leden bij enkele kandidaatstelling zijn herkozen, met welk feit zij door de voorz. worden gefeliciteerd. De voorz. deelt mede dat in C.O.P.A.-verband een brief is ingekomen, waarin gegevens worden gevraagd o.a. omtrent de aantallen volken in kasten en korven, de hoeveelheid importhoning enz. Voorz. vraagt zich af of het geen zaak is in C.O.P.A.-verband contact te zoeken met honinghandelaren en importeurs. De Hr. Muntjewerf komt terug op zijn aan de vorige H.B. vergadering schriftelijke gedane voorstel om een enquête te houden over het aantal bijenvolken en andere gegevens, wat door het H.B. wegens gebrek aan betrouwbaarheid van de gegevens, weinig zinvol werd geacht. Hij meent dat een dergelijke enquête, mits goed voorbereid, waardevolle gegevens zou kunnen verschaffen. Voor dekking van de kosten zou men naar de Overheid moeten gaan. Voorz. zegt dat dit dan in Bedrijfsraadverband zou moeten gebeuren. Zonder enige druk komt hier niets van terecht. Stelt voor deze enquête dan eerst in te leiden op de eerstvolgende algemene vergadering.

De Hr. Muntjewerf zal in samenwerking met de heren Pettinga en Pater een memo opstellen ter inleiding van dit punt op de Algemene vergadering.

De Voorz. deelt mede dat de Bedrijfsraad inmiddels heeft besloten een verzoek te doen uitgaan naar het Ministerie van C.R.M. ter subsidiëring van vier pagina's maandelijks in de beide maandschriften van populair wetenschappelijke artikelen te vertalen uit buitenlandse tijdschriften.

De Hr. Geskes deelt mede dat van de vier in Assen aanwezige leerkrachten bijenteelt er drie niet beschikbaar zijn wegens te veel uren, terwijl de vierde de tijd niet kan missen. Is daar iets aan te doen? Ir. Pettinga zegt dat de uren in overleg tussen ministerie en leerkrachten zijn vastgesteld. De leerkrachten werken bij het dag- en avondonderwijs. De

belasting op extra inkomsten speelt ook een rol. Het aantal bevoegde krachten dat geen les wil geven is maar gering. Wij doen ons best en zijn blij met de belangstelling die er is.

Omtrent de resultaten van het overleg met Staatsbosbeheer zegt de voorz. dat de beplanting wordt uitbested. Er zijn daarvoor richtlijnen, maar de sortimentskeuze is niet erg groot. Men houdt ook rekening met de kosten van onderhoud. Hij meent dat de propaganda in verband met de erfbeplanting wat anders moet worden gericht. De Hr. Muntjewerf wil bij het inzaaien van gras in de ruilverkaveling stimuleren dat er meer klaverzaad in het mengsel wordt opgenomen.

De Hr. Fluyt pleit voor het inzaaien van klaver in de wegbermen. In de weide verdwijnt ze weer door de stikstofbemesting. De Hr. van Ee zegt dat door het optreden van het plevuur er neiging bestaat geen cotoneasters meer aan te planten. De voorz. meent dat wij in de propaganda zoveel mogelijk het algemeen nut naar voren moeten brengen.

De Amsterdamse Bijenvereniging overweegt weer als afdeling in onze vereniging terug te keren. Stelt als voorwaarde dat de vereniging de rechtspersoonlijkheid van die afdeling erkent en niet aantast. Voorz. zegt dat er tegen de juridische vorm van deze afdeling nooit enige bezwaar heeft bestaan en dat wij daar destijds aan hebben medegewerkt. Afd. Amsterdam krijgt dienovereenkomstig schriftelijk bericht.

De moeilijkheden met betrekking tot de ziekte van de Hr. v. d. Weert worden besproken. Overwogen wordt of het mogelijk is een regeling te treffen voor gedeeltelijke werkgelegenheid en daardoor ruimte te scheppen voor een vakature. De Hr. Pettinga zegt, dat het in het belang van de Hr. v. d. Weert is als hij van de druk is ontheven, daar zal zijn genezing mee gediend zijn.

Het voorstel van het D.B. om de kosten welke door de Hr. Krabbenborg gemaakt zijn i.z. de te bouwen woning naast het Bijenhuis voor de helft te vergoeden komt ter tafel. De Hr. Meyerman is van mening dat alle gemaakte kosten vergoed moeten worden.

Hierna verlaat de Hr. Krabbenborg de vergadering. Er wordt besloten 75% van de kosten te vergoeden.

De Hr. van Kraaikamp heeft zich op voordracht van de Hr. Muntjewerf beschikbaar gesteld het Bijenhuis bedrijfseconomisch te analyseren op bijzonder aantrekkelijke basis n.l. max. f 40,— vergoeding per bezookdag voor reis- en verblijfskosten, dit voor een periode van 30 à 35 bezookdagen. Hiermede gaat het H.B. akkoord.

De kollektieve verzekering behoeft nodig aanpassing nu de basis van de suikerlevering wegvalt. Er is een bespreking belegd tussen de assuradeur, de Hr. van Mourik en de wrnd. secr. De resultaten hiervan zullen op de eerstkomende H.B. vergadering worden medegedeeld. Er wordt naar gestreefd de kollektieve verzekering in ieder geval te continueren.

In zake de aanleg van de bijentuin om het Bijenhuis zal met spoed offerte worden gevraagd bij enkele beplantingsaannemers en daarna in uitvoering worden gegeven.

MISVERSTAND OVER DE SUIKER

Er komen regelmatig vragen bij ons binnen over de suiker. De ANI zou voor haar leden de mogelijkheid hebben open gesteld om gedenateerde suiker te bestellen voor f 1,30 per kg.

Bij ons is nog geen gedenateerde suiker te bestellen en bij informatie bij het Hoofdbedrijfschap voor Akkerbouwproducten in Den Haag deelde men

8. Sectie drachtplanten en bestuiving

Misschien niet opzienbarend, maar wel belangrijk waren een aantal inleidingen over bestuiving, die in deze sectie werden voorgedragen. Duidelijk werd gemaakt, dat men bij nieuwe cultuurgewassen, zoals zonnebloem, naast allerlei andere eigenschappen, ook moet letten op de aantrekkelijkheid voor bestuivende insecten, speciaal de honingbij. (Dumitrache en Avralescu, Roemenië, Peppino, Argentinië). Deze aantrekkelijkheid kan beslissend zijn voor de teeltmogelijkheden.

Ook z.g. nieuwe drachtplanten geven problemen. Het bijenteeltinstituut te Hohenheim heeft zich in Zuid-Duitsland uitvoerig beziggehouden met het bevliegen van de wijndruif. Dit is een windbloeiër, die door de bijen als stuifmeelbron werd „ontdekt” bij gebrek aan ander stuifmeel! Maar deze windbloeiër wordt met het zeer giftige carbaryl bespoten (vanuit hefschroefvliegtugen) tegen rupsenvraat. Muller vertelde uitvoerig, hoe dit gif zich in de plant (en het stuifmeel) verspreidt.

Wel interessant, maar waarschijnlijk niet voor de gemiddelde congresbezoeker, waren de vele inleidingen over samenstelling van de nectar en herkomst van het stuifmeel in de honing. Brigitte Hamer (Denemarken) ontdekte, dat bij bijen die lamsoor op de kwelder (schorren) bevliegen, zeer weinig stuifmeel van deze plant in de honingmaag is terug te vinden. Van bijen, op witte klaver gevangen, is het stuifmeelgehalte van de nectar in de honingmaag zeer groot. De betekenis van lamsoor als drachtplant voor buitendijkse gebieden is daardoor zeer moeilijk uit een stuifmeelanalyse af te leiden.

9. Sectie over bijenziekten en giftige stoffen

Ook in deze sectie werden vele, z.g. „beschrijvende” voordrachten gehouden. Hierin werden wel veel feiten vermeld, maar nieuwe gezichtspunten komen daarbij niet naar voren. Zo'n inleiding was b.v. die van Grobov (U.S.S.R.) over alle (uitwendige) mijten, die op de bijen kunnen worden gevonden.

Ruime aandacht kreeg de „nieuwe” mijt Varroa jacobsoni (Oudemans 1904). Dit is weliswaar een uitwendige parasiet, maar in Klein-Azië en Z.O. Europa zeer schadelijk. Het onderzoek naar een goede bestrijding is in Z.O.-Europa, o.a. in Bulgarije, d.m.v. beroken en/of begassen, nog in volle gang. Zoals in de naam reeds is opgenomen, is deze (tropische) mijtensoort destijds voor het eerst beschreven en benaamd door een lid van de familie Oudemans, wereldberoemd als acaroloog (= mijtenskundige). Hij woonde vele jaren in Arnhem.

Wilson (U.S.A.) toonde aan, dat de bijenkoningin vrijwel geen rol speelt bij de overbrenging van Amerikaans van kwaadaardig vuilbroed (maar wel de begeleidende bijen!)

Vidano (Italië) was van mening, dat de z.g. weinig of niet giftige insecticiden als endosulfan (Thiodan) en fosalone (Zolone) wel degelijk schadelijk voor de bijen kunnen zijn. Westeuropese ervaringen wijzen echter op het tegendeel, ook in de praktijk. Eens te meer blijkt hierdoor hoe belangrijk de onderzoeksmethodiek is en de afspraken, die hierover internationaal gemaakt worden. Wahl (B.R.D.) gaf op dit congres nog eens een uitvoerige uiteenzetting over zijn waarnemingen (als 65+!) van de omstandigheden, die van zeer grote invloed zijn op de gevoeligheid van bijen voor enkele onkruidbestrijdingsmiddelen.

Evenals bij de zitting over bestuiving kwamen ook hier vragen uit het publiek waaruit bleek, dat het grootste deel van de toehoorders niet ter zake kundig was.

10. Films en dia-series

De vertoning hiervan viel weer samen met de late

namiddagvergaderingen van de permanente commissies. Vandaar dat uw verslaggever alleen de hoogst bekreunde nummers heeft gezien in een speciale voorstelling op de „vrije” zaterdagmorgen.

Zeer goed, uit een oogpunt van voorlichtingsmethodiek, was een film, speciaal gemaakt voor de inheemse bijen„houders” in Kenya door medewerkers van Prof. Townsend (Guelph, Canada). Hierin werd deze „nieuwe imkers” duidelijk getoond, met welke eenvoudige hulpmiddelen zij hun eigen bijenhouderij en vooral de honingwinning kunnen moderniseren. De „Labordoos”, een zeer eenvoudige 2-raams slinger en een zeer eenvoudige manier om was te persen werden hierin gedemonstreerd. Men maakt veel propaganda voor de „trogstast”. Deze is trapeziumvormig in doorsnee en heeft alleen boven latten. Zij- en onderkanten worden niet vastgebouwd. Uiteraard ongeschikt om te reizen!

Veel indruk maakt een Australische film over een groot bedrijf met koninginnetelt in Queensland. Men teelde jaarlijks 30.000 moeren; ook K.I. werd toegepast. Ruimtelijke isolatie is daar geen probleem!

Ape, Fiori e Meli was een goede Italiaanse film. Mooie opnamen van het scheppen van een zwerm en van de „bee-blower” om honingbakken leeg te blazen.

Indrukwekkend was een film van Robert Darchen en A. Devez over een angelloze bij in West-Afrika. Deze Trigonasoort maakt zijn kolonies in ruimten, die termieten in bomen hebben gemaakt. In vele opzichten lijkt deze sociale bij op onze honingbij. Maar het wapen zijn de monddelen. Ook de wasklieren liggen in het achterlijf, maar aan de bovenkant. Het zijn grote rovers, die zich niet ontzien, om tijdens de behandeling bijenkasten leeg te roven.

De enige dia-serie, die deze morgen werd vertoond, was een verslag van een bezoek aan Broeder Adam in Buckfast-Abbey in Devon (Zuid-Engeland).

Daarna zagen we nog veel dia's over Australië en vooral van Adelaide, de congresstad in 1977.

Een zeer goed idee van de organisatie om de beste films en dia's nog eens te herhalen.

11. „Na”woord

Ondanks alle kritiek op bepaalde onderdelen in bovenstaande paragrafen, meen ik toch dankbaar te moeten zijn voor de geboden gelegenheid aan dit congres te mogen deelnemen. Pas later wordt men zich bewust van de ideeën, die men heeft opgedaan of heeft getoetst aan hetgeen men zag of hoorde. Ondanks hun tekortkomingen blijven deze congressen van grote waarde. Alleen de opzet is voor sterke verbetering vatbaar.

De Consulent i.a.d. voor Bijenteelt,
ir. J. J. Pettinga.

Wanneer men bij de Mdsjagga's in Afrika een stamlid lastig en opdringerig vond dan gebruikte men de volgende woordspeling:

„Je bent als een honingdas, die onder de boom de naar beneden druppelende honing oplikt, tot de honingkorf die aan een tak hangt loslaat en op zijn rug valt, zodat hij gedood wordt”.

Een goed verstaander heeft maar een half woord nodig, maar dat spreekwoord kenden zij misschien niet.

Chr. Maillie

ons mede dat voorlopig **geen gedenatureerde** suiker is te betrekken zoals dit tot 1974 wel mogelijk was. Andersluidende berichten zijn dus geheel voor rekening van de Alg. Ned. Imkersvereniging.

Verder willen wij onze leden waarschuwen om zeer voorzichtig te zijn bij de aankoop van zgn. afval-suiker of verontreinigde suiker. Goedkoop is in de meeste gevallen duurkoop.

Als er mogelijkheden onverhoopt mochten komen met betrekking van goedkopere bijensuiker dan zullen wij onze afdelingen daarvan direct in kennis stellen.

VERZEKERING BIJENVOLKEN

Teneinde eventuele ongerustheid over onze collectieve bijenverzekering bij onze leden weg te nemen delen wij U mede, dat de bestaande verzekering gewoon doorgaat.

In het maartnummer hopen wij U mede te delen op welke wijze wij ons voorstellen de kosten daarvan, die voorheen op de prijs van de suiker drukten, te innen. C. P.

CONTRIBUTIEBETALING 1976

Heel hartelijk dank aan alle afdelingen die zo vlot hun ledenlijst en contributie hebben ingezonden en afgedragen.

Op dit moment terwijl wij dit schrijven is reeds 80 procent van de afdelingslijsten binnen en de leden van deze afdelingen ontvangen dan ook prompt hun februari-nummer en zijn tevens verzekerd.

Ter algemene oriëntatie volgen hieronder de lijst van afdelingen die aan hun verplichtingen hebben voldaan na de publikatie in ons januari-nummer.

Het zijn de afdelingen: Gorinchem, Wezep, Ommen, Onstwedde, Rijssen, Voorhuizen, Voorst, Laren, Zeist, Veenendaal, Huizen, Putten, Elspeet, Nietap, Heiloo, Ugchelen, Hoog-Zuthem, Bemmelen, Nijkerk, Tholen, Nieuw-Scheemda, Lochem, Oldebroek, Vaassen, Schouwen-Duiveland, Bilthoven, Hattum, Assen, Beilen, Frederiksoord, Gooiland, Bellingwolde, Oegstgeest, Elburg, Ede, Eibergen, Zehem, Nieuw-Schoone-

beek, Brummen, Loenen, Zaanstreek, Oud Schoonebeek, Schinnen, Soest, Aalten, Zuidlaren, De Wouden, Winterswijk, Appelscha, Nieuw-Leusen, Zwolle, Finsterwolde, Oostburg, Norg, Oranjewoud, Kampen, Leiden e.o., Doetinchem, Hulst, Wageningen, Ruinen, Haren-Paterswolde, Bennekom, Kennemerland, Geesteren, Walcheren, Gouda, Garderen, Enschede, Veenendaal, Almelo, Ter Apel, Velp e.o., West-Friesland, Renkum, Groningen, Huizen, Kollemerzwaag, Elst, Beetsterzwaag, Hogeveen-Sappemeer, Gendringen, Epe, Lent, Hengelo, Velsen, Appingedam, Eindhoven, Geldermalsen, Kerkwijk, Beverwijk, Amstelland, Beemster, Winkel, Ruurlo, Boskoop, Brielle, Westland, Rotterdam, Maartensdijk, Eck en Wiel, Sneek, Arnhem, Den Haag, Heerde, Bunnik-Houten, Driebergen, Utrecht, Beekbergen, Oosterbeek, Uithuizen, Varsseveld, Colmschate, Almen, Berg en Terblijt, Holten, Dinxperloo, Steenwijk, Meerkerk, Meppel, Dieren, Lunteren, Eenrum, Berkelstreek, Nunspeet, Noord-Oostpolder, Dordrecht, Losser, Olst en Oud-Leusden.

C. P.

ONZE AKTIVITEITENGIDS

In onze Aktiviteitengids zijn al weer enkele adressen en telefoonnummers etc. gewijzigd. Ook zijn enkele gegevens niet opgenomen die er toch nu al wel inhoren. Als er binnenkort een schrijven naar de afdelingen gaat zal hierbij gaan een lijstje met aanvullingen als inlage bij de gids.

Inmiddels zijn we reeds begonnen met de Aktiviteitengids voor 1976-1978 welke we in september a.s. willen laten uitkomen.

WIE HELPT ONS?

Wij missen op het secretariaat afdeling Propaganda een serie van 12 Amerikaanse bijenplaten welke in 1973 aan een afdeling of groep zijn uitgeleend voor een tentoonstelling of show. Er is veel vraag naar deze platen over bijen in andere afdelingen, zodat wij ze graag terug willen hebben. Wil degene die ze nog steeds in gebruik heeft ze naar het Bijenhuis in Wageningen terug zenden? C. P.

VERSLAG CONGRES GRENOBLE (vervolg)

7. De discussiegroepen (commissiebijeenkomsten)

Besprekingen over bepaalde onderwerpen in kleine groepen kunnen zeer waardevol zijn, mits deze goed worden voorbereid. Nodig is dan een discussieleider, die de zaak beheerst en de problemen duidelijk weet te stellen.

Maar deze „commissiebijeenkomsten” vonden plaats aan het einde van lange dagen, wanneer vele deelnemers al vermoeid waren. In deze bijeenkomsten werden alsnog voordrachten ingelast die in verband met de tijd, niet op de plenaire zittingen konden worden gehouden. Voor de vertalingen was men aangewezen op vrijwilligers, zodat deze methode veel tijd verslond.

Soms vroeg men aan imkers uit allerlei landen, de situatie over het onderwerp in hun land uiteen te zetten. Ook dit kostte veel tijd en soms waren deze imkers niet (goed) op de hoogte met de werkelijke situatie in hun land.

Sommige discussieleiders misbruikten de gelegenheid en probeerden in de eerste plaats hun eigen kennis over de situatie in andere landen te vergroten (b.v. over bijenziekten). In de bestuivingssectie werden veel vragen gesteld over onderwerpen, die het jaar tevoren op het 3e symposium in Praag uitvoerig waren besproken. Bovendien was het complete verslag te koop op het congres!

Verheugend was evenwel de grote belangstelling voor een commissiebijeenkomst over bijenteelt in de tropen.

Zeer terecht werd gesteld, dat hier heel wat potentiële honing verloren gaat, omdat de rijke nektarbronnen onbenut blijven.

Over dit deel van de organisatie was uw verslaggever zeer teleurgesteld. In de toekomst zal men dit zeker moeten veranderen. Twee zittingen per dag zijn meer dan genoeg voor niet-getrainde toehoorders, die „gewone imkers” zijn.

Ons financieel verenigingsbeleid nu en in 1976

Ieder lid dat meeleeft met het wel en wee van onze organisatie heeft ook belangstelling voor het financiële beleid van onze vereniging. Als zodanig worden jaarlijks de jaarstukken gepubliceerd in ons Groentje welke daarna ter discussie komen in onze algemene vergadering. Niettegenstaande dat deze cijfers uitvoerig zijn, zijn ze niet altijd even duidelijk voor elk lid te lezen en het is daarom dat wij op deze pagina een nadere toelichting geven op deze cijfers en het beleid dat daarbij door het dagelijks bestuur gevoerd wordt in opdracht van het Hoofdbestuur.

Wie deze cijfers voor dit jaar bekijkt zal zien dat in vergelijking met het vorig jaar de uitkomsten over het afgelopen jaar redelijk zijn te noemen en zich in gunstige zin openbaren. Niet uit het oog mag worden verloren dat ook onze Vereniging met sterk stijgende kosten heeft te maken zoals de verhoging van de drukkosten van ons tijdschrift, de schrikbarende regelmatig doorgaande verhogingen van portokosten, etc..

Veel aandacht is het afgelopen jaar besteed aan de ledenadministratie en alles wat daarmee samenhangt. Deze is nu geheel „BIJ”, ook wat de verzending van ons Groentje betreft. De contributies komen vlot binnen, er is totaal geen achterstand en het ledental blijft stabiel en stijgt duidelijk in de actieve afdelingen. De afd. Woudenberg-Scherpenzeel heeft gemeend te moeten bedanken maar de afdeling Amsterdam is waer toegestreden, wat bijzonder verheugend is.

Bezien we de toerekening van salaris-afschrijvingen en andere kosten naar de diverse afdelingen dan proberen we dit zo juist mogelijk te doen, dat is ook het streven van het bestuur dit voor de komende jaren op een nog juistere wijze te doen. In het afgelopen jaar heeft onze heer J. Krabbenborg veel werk gedaan voor onze afdeling Vereniging door het met ziekteverlof zijn (voor het grootste gedeelte) van onze alg. secretaris-penningmeester de Heer G. v. d. Weert.

Hat is voor het bestuur dan ook erg moeilijk om in dit stadium een juiste werkverdeling en instructie toe te passen. Het ziet er nu echter naar uit dat hier op korte termijn duidelijkheid over komt zodat dit jaar de heer Krabbenborg echt aan zijn taak zal kunnen gaan werken als alg. bedrijfsleider waarvoor hij is aangetrokken. In de situatie rond onze alg. secr. zal overlegd moeten worden of er nog een partiële taak is voor de Hr. v. d. Weert, die vermoedelijk de boekhouding gedurende enkele uren in de morgen voor zijn rekening zou kunnen nemen. Voor wat zijn opvolging betreft zal ten spoedigste het aantrekken hetzij van een full-time — hetzij van een parttime functionaris als secretaris-penningmeester-redacteur ter hand moeten worden genomen.

Doordat in het afgelopen jaar de ledenadministratie etc. duidelijk voorrang heeft gekregen is de verwerking van alle boekhoudkundige gegevens nog niet helemaal af. Momenteel is ook dit onderdeel krachtig onderhanden genomen om ook deze sector goed en vlot te doen verlopen zodat geen boekhoudkundige verschillen meer kunnen voorkomen.

ONZE TIJDSCHRIFCOMMISSIE

Deze commissie ingesteld in 1974 heeft bij monde van ons H.B.-lid Habers haar eerste verslag uitgebracht in 1974 op de alg. vergadering in Bunnik. Daarna is in begin 1975 in overleg en op verzoek van de groep Noord-Holland door het bureau Klijnveld-Kraayenhof een voorlopig onderzoek ingesteld naar de financiële situatie en de mogelijkheden van onze Vereniging.

Het eerste rapport hieromtrent is uitgebracht en besproken in de Alg. Vergadering van 1975 te Wageningen.

In deze vergadering werd besloten op de gedane suggesties in te gaan en op bescheiden schaal het onderzoek voort te zetten. In de daarop volgende bijeenkomst van de tijdschriftcommissie is op voorstel van dhr. Muntjewerf besloten aan het hoofdbestuur voor te stellen de heer v. Kraaykamp uit Tiel een bedrijfs-economisch onderzoek te laten instellen bij onze Vereniging waarbij alle facetten onder de loupe genomen zouden worden. Het hoofdbestuur heeft zich hiermede op 13 november j.l. accoord verklaard en dhr. v. Kraaykamp is inmiddels intensief met dit onderzoek begonnen. Binnen afzienbare tijd zal zijn rapport nader aan de orde komen en besproken worden.

AFDELING SUIKER

Deze afdeling heeft het afgelopen jaar geen geld gekost en we hebben de leden toch nog een behoorlijke service kunnen geven. Het ziet er niet naar uit dat we in 1976 suiker zullen

kunnen afleveren maar we blijven de mogelijkheden op de voet volgen en via ons Groentje en berichten aan de afdelingbesturen zullen we U op de hoogte houden.

ONZE AFDELING HANDEL IS GROEIENDE

We zijn nog niet uit de rode cijfers maar zitten wel in de goede richting. Er is een klein nadelig saldo maar we moeten ook in aanmerking nemen dat dit jaar nog een bedrag van f 6667,— is afgeschreven op de aanloop en researchkosten over de voorgaande jaren.

Bezien we de omzetcijfers dan bewegen deze zich over vrijwel de gehele linie in stijgende lijn. Oorzaken zijn o.a. de betere voorraadvorming zodat we geen nee meer behoeven te verkopen, het aantrekken van nieuwe artikelen en een betere service dan voorheen het geval was. Nadrukkelijk moeten we stellen dat in de eerste helft van 1975 de omzetten sterk beïnvloed zijn door de slechte uitwintering van de bijenvolken en de matige honingopbrengsten bij vele imkers. Ook mede daardoor konden we niet voldoen aan de vraag naar Nederlandse honing. Voor dit jaar en het volgende jaar streven we naar en werken we aan verhoging van de omzetten, uitbreiding van het assortiment, meer honing verkoop en andere artikelen. Bij de afdeling Velsen werd een depôt gevestigd en het instellen van meerdere depôts in ons land is in voorbereiding. Dit kan omzetverhogend werken en is ook een service aan de leden.

We hopen de prijzen zo min mogelijk te verhogen, nog meer kostenbesparend te werken en de arbeidsproductiviteit nog meer te verhogen. De vrijgekomen ruimte in het Bijenhuis, voorlopig niet nodig voor de suiker, zal op andere wijze zoveel mogelijk rendabel worden gemaakt.

MEER CONTRIBUTIE VOOR 1977 NODIG

Als we de begroting nuchter bekijken dan zal ieder met ons beamen dat aan een redelijke contributieverhoging voor 1977 niet te ontkomen is.

De trendmatige verhoging van alle kosten maakt een verhoging met plm. 15% of wel f 3,— al noodzakelijk. Daarnaast willen vele leden, en terecht, meer mogelijkheden voor de propaganda en de voorlichting wat uiteraard ook geld kost. Dan mogen we ook niet vergeten onze collectieve bijenverzekering welke we nu al vele jaren hebben en die geheel betaald werd door een toeslag op de afgenomen suiker door onze leden. Nu het er naar uitziet dat voorlopig de levering van suiker op deze wijze gestagneerd is, is het ook niet mogelijk dit geld hiervoor bijeen te krijgen.

Dit houdt dus in dat de premie betaald zal moeten worden uit de contributies. Ook voor het nu lopende jaar 1975 was hierin niet voorzien zodat we dit bedrag ook in 1977 over dit jaar moeten inlopen en ook moeten begroten voor 1977 wat we samen moeten schatten op zo'n f 8500,—. Toch zal niemand deze collectieve bijenverzekering willen missen want op deze wijze blijft het mogelijk dat onze leden voor een zeer redelijke premie verzekerd zijn voor brand, diefstal en veroudering en tegen eventuele W.A.-risico's. Wat betreft de verreken-posten zij gesteld dat de leden-imkers bijzonder veel gebruik maken van de voorlichting etc. inzake het bijhouden. Het is onjuist deze kosten in totaliteit op Handel te laten drukken. Maar deze moeten gedeeltelijk ten laste komen van de rekening van afd. Vereniging, omdat dit anders de kosten van de imkersartikelen ongunstig beïnvloedt. Voor 1977 wordt hiervoor een post van f 7.500,— nodig geacht.

Op de begroting voor 1977 vindt U niet meer de post pensioenbijdrage aan oud-algemeen secretaris R. P. Groenvelde die vorig jaar verhoogd is tot f 1800,— per jaar. Deze post komt nu voortaan uit de reserve voor pensioenbijdragen. Overzien we het geheel dan is een contributieverhoging met f 6,00 zeker nodig om onze taak als vereniging naar behoren te vervullen. Kort samengevat is ons beleid voor nu en 1977 erop gericht om de propaganda te stimuleren, de omzetten en service van afdeling handel te vergroten en de arbeidsproductiviteit op te voeren en middels verkoop van artikelen aan niet-imkers de afdeling Handel financieel beter uit de verf te doen komen.

De boekhoudkundige verwerking van de cijfers zal op de voet gevolgd worden en de Commissie afdeling Handel zal de ontwikkelingen op de voet volgen en begeleiden.

Namen het dagelijks bestuur:
de wrnd-secretaris,
C. Pater, Jzn.

Jaaroverzicht 1975

Zwartewaal, 19 januari 1976.

Aan de Vereniging tot Bevordering der Bijenteelt in Nederland,
WAGENINGEN

Mijne Heren,

Hierbij ontvangt U een verslag over het boekjaar 1974/'75. Als bijlagen zijn hieraan toegevoegd de balansen per 31 oktober 1975 van Uw verschillende afdelingen; de samengestelde balansen per 31 oktober 1974 en 1975; de hierbij behorende specificaties en de begroting 1976/'77.

Deze gegevens zijn ontleend aan de steekproefsgewijze door ons gecontroleerde administraties.

Zoals gebruikelijk is op de verschillende reserverekeningen 5% rente bijgeschreven. Dit rentepercentage is eveneens verrekend tussen de afdelingen onderling.

In 1975 had de vereniging 5329 betalende leden en 143 verspreide leden. Deze aantallen zijn vrijwel gelijk aan die van 1974.

Door de levering van consumptie suiker kon de premie voor de verzekering in dit boekjaar nog door de afd. Suiker betaald worden.

De ontvangen ziekengelden hebben geheel betrekking op de ziekte van de Heer van der Weert. De resultaten van de afd. Vereniging worden hierdoor wel geflatteerd, hoewel dit enigszins wordt beperkt door de vacatiegelden en reis- en verblijfkosten van de waarnemend secretaris.

De afdeling Handel had t.o.v. 1973/'74 een omzetstijging van f 43.248,— d.i. ca. 16½%. Hiertegenover daalde het gemiddelde bruto-winstpercentage echter van 49,7% in 1973/'74 tot 48% in 1974/'75.

Het resultaat werd in dit boekjaar ongunstig beïnvloed door de reis-, verblijf- en verhuiskosten van de Heer Krabbenborg.

In de loop van 1975 vestigde hij zich in Wageningen zodat deze kosten zich in het boekjaar 1975/'76 niet voordoen.

De kas had een administratief overschot van f 1.503,82 waar tegenover geen betaalstukken te vinden waren.

Van het per 31 oktober 1974 geconstateerde verschil in de debiteuren van f 3.375,02 was per 31 oktober 1975 nog f 3.170,59 over. Dit bedrag is aangewend voor afschrijving van f 1.325,38 voor door de inmiddels failliet verklaarde Veluwe Expresse B.V. ontvangen en nog niet afgedragen remboursements. Het restant ad. f 1.845,21 is afgeschreven op debiteuren waarover kwesties lopen of welke dubieus te achten zijn.

Bij de afd. Suiker is de waarde van het pand f 2.860,— hoger dan vorig jaar. Dit bedrag heeft betrekking op in 1974/'75 bijbetaalde B.T.W. op grond van een door de belastinginspectie ingestelde controle.

In het winterseizoen 1975/'76 is in het Bijenhuis een aantal caravans etc. gestald. De vóór 31 oktober 1975 ontvangen huur is na aftrek van de betaalde advertentiekosten en B.T.W. overgebracht naar het boekjaar 1975/'76 omdat de stallingsperiode vrijwel geheel betrekking heeft op dat boekjaar.

In de exploitatiekosten van het pand ad. f 7.705,16 zijn begrepen de belastingen, onderhoudskosten en verzekering.

Afschrijving op het pand en huurverrekening met de andere afdelingen heeft in dit boekjaar nog niet plaats gehad.

Uw Hoofdbestuur zal in een beleidsnota nog nader ingaan op enkele punten van de jaarstukken en de begroting 1976/'77.

Hoogachtend,

ACCOUNTANTSKANTOOR W. H. VAN MOURIK.

AFDELING VERENIGING

Balans per 31 oktober 1975

	Gld.	Gld.		Gld.	Gld.
Effecten		32.100,—	Kapitaal per 1 november 1974	25.215,17	
Materiaal		1.630,—	bij: saldo opgeheven afdeling	39,48	
Debiteuren, te vorderen kosten enz.		7.305,30		25.254,65	
Lening, u.g. Commissie Kon. Teelt	2.244,78		af: nadelig saldo 1974/'75	1.746,72	23.507,93
af: battig saldo 1974/'75	92,43	2.152,35			
Afdeling Suiker		54.317,90	Reserves:		
Spaarbank	732,73		Tentoonstellingsfonds		4.628,88
Postgiro	856,91		Congressfonds		300,—
Kas	42,94	1.632,58	Pensioenvoorzieningen		28.963,53
			Nog te betalen:		
			Maandschrift	8.907,13	
			Onkosten, enz.	32.830,66	41.737,79
		99.138,13			99.138,13

Exploitatie-rekening over 1 november 1974 - 31 oktober 1975

Afschrijving materiaal	812,—	Quotum	97.652,75
Salaris secr.-penningmeester	31.907,88	Verspreide leden	3.482,20
Salaris_kantoorhulp	9.550,58	Interest	2.534,40
Sociale lasten	3.451,47	Bijdrage afdeling Suiker voor verzekering bijenvolken	4.073,74
Reis-verblijfkosten secr.-penningmeester	92,50	Advertenties	4.761,45
Maandschrift	48.939,37	Ziekengelden	19.319,42
Onkosten Hoofdbestuur	4.766,82	Nadelig saldo	1.746,72
Onkosten Algemene Vergadering	1.464,85		
Propaganda	130,22		
Algemene onkosten	4.273,22		
Contributies Kon. Nederl. Landbouw Comité, N.F.O., enz.	205,79		
Accountantskosten:			
normale werkzaamheden	1.700,—		
extra werkzaamheden	1.000,—		
Klijnveld, Kraaijenhof & Co	1.850,—		
Bibliotheek	251,49		
Verzekering bijenvolken	4.073,74		
Tentoonstellingsfonds	250,—		
Bijdrage voor deelneming aan congressen	200,—		
Bijdrage wetenschappelijk bijenteeltonderzoek			
Landbouw Hogeschool	532,90		
Pensioen	600,—		
Reserve pensioenvoorzieningen	5.329,—		
Kosten waarneming voor secr.-penningm., incl. reis- en verblijfkosten	4.688,85		
Vergoeding aan afd. Handel voor verleende diensten	7.500,—		
	133.570,68		133.570,68

AFDELING HANDEL
Balans per 31 oktober 1975

	Gld.	Gld.		Gld.	Gld.
Magazijninventaris		720,—	Kapitaal per 1 november 1974	2.324,09	
Kantoorinventaris		5.370,—	af: nadelig saldo 1974/'75	5.214,59	neg. 2.890,50
Machines		17.940,—			
Research- en aanloopkosten		6.667,—	Algemene Bank Nederland N.V.		87.255,30
Gosderen		141.102,62	Afdeling Suiker		75.320,40
Debiteuren en te vorderen kosten		23.521,46	Crediteuren	37.331,27	
Kas	1.592,86		Nog te betalen:		
Postgiro	5.206,54	6.799,40	onkosten, sociale lasten,		
			vennootschapsbelasting, enz.	5.280,21	42.611,48
Transitorische posten		176,20			
		202.296,68			202.296,68

Exploitatie-rekening over 1 november 1973 - 31 oktober 1975

Afschrijving magazijninventaris		140,88	Omzet	305.990,95	
Afschrijving kantoorinventaris		887,—	af: kostprijs verkochte goederen	158.988,95	147.002,—
Afschrijving machines		4.540,—	Administratie suiker		2.072,96
Afschrijving research- en aanloopkosten		6.667,—	Vennootschapsbelasting		394,—
Verlichting en verwarming		3.073,11	Administratiekosten		169,06
Telefoon en porti		1.856,—	Kasoverschot		1.503,82
Advertenties		1.035,—	Vergoeding door afd. Vereniging		
Onkosten		1.979,81	voor verleende diensten		7.500,—
Kantoorbehoeften		3.062,14	Nadelig saldo		5.214,59
Accountantskosten:					
normale declaratie	1.000,—				
extra werkzaamheden	1.700,—	2.700,—			
Salarissen		91.049,04			
Sociale lasten		19.351,30			
Emballage		3.973,70			
Interest		13.770,42			
Vrachten		165,23			
Kosten bijmarkten		809,70			
Onderhoud machines		273,60			
Verzekeringspremie		1.305,69			
Reis- en verblijfkosten		4.094,—			
Verhuiskosten Krabbenborg		2.422,38			
Werkzaamheden door derden		700,43			
		163.856,43			163.856,43

AFDELING SUIKER
Balans per 31 oktober 1975

	Gld.	Gld.		Gld.	Gld.
Pand	499.860,—		Kapitaal per 1 november 1974	487.252,28	
Menginstallatie en bascule	1,—		bij: voordelig saldo 1974/'75	1.055,50	488.307,78
Kantoorinventaris	2,—				
Pallets	1,—		Crediteuren, onkosten enz.		11.345,47
Vorkheftruck	2.150,—	502.014,—	Afdeling Assurantie	10.593,55	
			Afdeling Vereniging	54.317,90	64.911,45
Effecten		400,—	Bouwaktie:		
Voorraad suiker, mengmiddelen en zakken		5.360,08	obligaties	15.175,—	
Te vorderen en vooruitbetaald		2.524,65	hoekstenen	2.015,—	
Afdeling Handel		75.320,40	bouwstenen	3.864,43	21.054,43
		585.619,13			585.619,13

Exploitatie-rekening over 1 november 1974 - 31 oktober 1975

Suiker, mengmiddelen en zakken	217.362,44		Afdelingen en verspreide leden		249.837,65
Vrachten	5.899,01		Interest		508,90
Verwerking en expeditie suiker	4.145,92	227.407,37	Ontvangen huur woning en pacht weiland		2.901,82
Afschrijving menginstallatie	1.825,—				
Afschrijving inventaris	735,—				
Afschrijving vorkheftruck	1.250,—	3.810,—			
Verzekering bijvolken		4.073,74			
Onkosten		4.423,64			
Administratiekosten		2.072,96			
Accountantskosten:					
normale declaratie	1.000,—				
extra werkzaamheden	1.700,—	2.700,—			
Exploitatie pand		7.705,16			
Voordelig saldo		1.055,50			
		253.248,37			253.248,37

AFDELING ASSURANTIE
Balans per 31 oktober 1975

	Gld.	Gld.		Gld.	Gld.
Effecten		2.000,—	Kapitaal per 1 november 1974	12.061,95	
Te vorderen interest		30,—	bij: voordelig saldo 1974/'75	561,60	12.623,55
Afdeling Suiker		10.593,55			
		12.623,55			12.623,55
Voordelig saldo		561,60	Interest		561,60
		561,60			561,60

SAMENGESTELDE BALANSEN PER 31 OKTOBER 1974 EN 31 OKTOBER 1975

	1974 Gld.	1975 Gld.		1974 Gld.	1975 Gld.
Vaste middelen			Kapitaal	526.853,49	521.548,76
Pand	497.000,—	499.860,—	Schulden op korte termijn		
Machines, enz.	36.383,—	27.814,—	Algemene Bank Nederland N.V.	106.902,10	87.255,30
Lening, u.g. Commissie Kon. Teelt	2.244,78	2.152,35	Crediteuren, te betalen kosten, vooruitontvangen, enz.	122.472,83	95.694,74
Research- en aanloopkosten	13.334,—	6.667,—		229.374,93	182.950,04
	548.961,78	536.493,35	Reserves		
Vlottende middelen			Tentoonstellingsfonds	4.170,36	4.628,88
Effecten	34.500,—	34.500,—	Congressfonds	100,—	300,—
Debiteuren, te vorderen kosten, enz.	27.306,94	33.381,41	Pensioenvoorzieningne	22.509,08	28.963,53
Voorraden	171.289,21	146.462,70		26.779,44	33.892,41
	233.096,15	214.344,11	Bouwaktie	21.029,43	21.054,43
Betalingsmiddelen					
Spaarbank	557,68	732,73			
Postgiro	17.089,78	6.063,45			
Kas	3.243,20	1.635,80			
	20.890,66	8.431,98			
Transitorische posten	1.088,70	176,20			
	804.037,29	759.445,64		804.037,29	759.445,64

SPECIFICATIE, BEHORENDE BIJ DE BALANSEN PER 31 OKTOBER 1975

	Gld.	Gld.		Gld.	Gld.	Gld.
Debiteuren, te vorderen kosten, enz.			Crediteuren, te betalen kosten, enz.			
Afdeling Vereniging			Afdeling Vereniging			8.907,13
Vooruitbetaalde kosten	956,—		Maandschrift	1.000,—		
Interest	315,83		Accountantskosten	2.923,37		
Advertenties	1.796,10		Hoofdbestuur	819,20		
Propaganda	1.855,03		Bibliotheek	53,29		
Quotum 1975	622,—		Contributies			
Statuten, oorkonden en diploma's	1.594,91		Bijdrage Wetenschappelijk Bijenteelt- onderzoek	9.088,25		
Commissie Kon. Teelt	165,43	7.305,30	Propaganda	552,05		
Afdeling Handel			Verspreide leden 1976	80,—		
Debiteuren	17.282,24		Quotum 1976	360,—		
Omzetbelasting	5.988,87		Gereserveerd 2 maanden quotum	17.954,50	32.830,66	
Vooruitbetaalde kosten	250,35	23.521,46	Afdeling Handel		37.331,27	
Afdeling Suiker			Crediteuren			
Interest	2,91		Accountantskosten	1.000,—		
Exploitatie pand	199,24		Sociale lasten	3.280,21		
Statiegeld	150,—		Interest	1.000,—	5.280,21	42.611,48
Terug te vorderen schade bijenvolken	2.172,50	2.524,65	Afdeling Suiker			
Afdeling Assurantie			Crediteuren	6.420,90		
Interest		30,—	Accountantskosten	1.000,—		
		33.381,41	Belasting pand	1.217,36		
Kapitaal			Verzekeringspremie	982,67		
Afdeling Vereniging	23.507,93		Interest	450,—		
Afdeling Handel	negatief 2.890,50		Vooruitontvangen			11.345,47
Afdeling Suiker	488.307,78		stalling caravans, etc.	1.274,54		
Afdeling Assurantie	12.623,55	521.548,76				95.694,74

	Begroting 1974/'75 Gld.	Exploitatie 1974/'75 Gld.	Begroting 1975/'76 Gld.	Begroting 1976/'77 Gld.
Quotum	102.000,—	97.652,75	114.750,—	148.200,—
Verspreide leden	2.000,—	3.482,20	2.250,—	3.420,—
Interest	2.000,—	2.534,40	1.200,—	2.500,—
Verzekering bijenvolken	3.750,—	4.073,74	3.750,—	—,—
Advertenties	2.500,—	4.761,45	2.500,—	4.000,—
Aandeel in salaris secr.-penningmester:				
Afdeling Handel	7.000,—	—,—	—,—	—,—
Afdeling Suiker	4.500,—	—,—	—,—	—,—
Ziekengeld	—,—	19.319,42	—,—	—,—
Nadelig Saldo	—,—	1.746,72	—,—	—,—
	123.750,—	133.570,68	124.450,—	158.120,—

	Begroting 1974/'75	Exploitatie 1974/'75	Begroting 1975/'76	Begroting 1976/'77
	Gld.	Gld.	Gld.	Gld.
Afschrijving materiaal	800,—	812,—	800,—	800,—
Salaris secr.-penningmeester	28.000,—	31.907,88	32.000,—	35.000,—
Salaris kantoorhulp	6.000,—	9.550,58	7.500,—	10.000,—
Sociale lasten	5.000,—	3.451,47	6.000,—	7.000,—
Reis- en verblijfkosten	1.400,—	92,50	1.500,—	1.500,—
Kosten en waarn. voor secr.-penn.m.	—,—	4.688,85	—,—	—,—
Onkosten Hoofdbestuur	4.500,—	4.766,82	5.500,—	5.500,—
Onkosten Comm. Kon. Teelt	500,—	—,—	500,—	500,—
Alg. Vergadering	2.000,—	1.464,85	2.000,—	2.000,—
Propaganda	1.000,—	130,22	1.000,—	1.000,—
Examen Praktisch Imker	200,—	—,—	200,—	200,—
Maandschrift	38.000,—	48.939,37	48.000,—	62.500,—
Alg. onkosten, drukw. en kantoorbehoeften	4.500,—	4.273,22	5.000,—	5.000,—
Accountant	1.000,—	4.550,—	1.000,—	1.200,—
Imkersdag	500,—	—,—	500,—	500,—
Bibliotheek	500,—	251,49	500,—	500,—
Verzekering bijenvolken	3.750,—	4.073,74	3.750,—	4.200,—
Contributies K.N.L.C., enz.	150,—	205,79	175,—	200,—
Congresfonds	200,—	200,—	200,—	200,—
Tentoonstellingsfonds	250,—	250,—	250,—	250,—
Bijdrage Wetenschappelijk Bijenteeltonderzoek	—,—	—,—	—,—	—,—
Landbouw Hogeschool	520,—	532,90	510,—	530,—
Nationale Honing Tentoonstelling	400,—	—,—	400,—	400,—
Pensioen	600,—	600,—	600,—	—,—
Reserve pensioenvoorzieningen	5.100,—	5.329,—	5.100,—	5.300,—
Afschrijving tekorten 1973/'74	18.000,—	—,—	465,—	2.840,—
Vergoeding aan afd. Handel voor verleende diensten	—,—	7.500,—	—,—	7.500,—
Vergoeding aan afd. Suiker voor gebruik Bijenhuis	—,—	—,—	—,—	2.500,—
Onvoorzien	880,—	—,—	1.000,—	1.000,—
	<u>123.750,—</u>	<u>133.570,68</u>	<u>124.450,—</u>	<u>158.120,—</u>

BIJENTEELT IN SURINAME IV

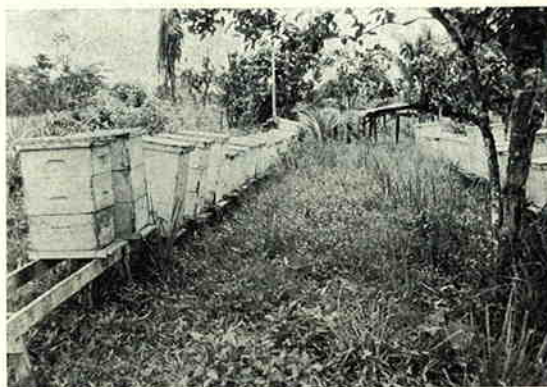
Noord Saramacca

Samen met de heren Heyde en Brug staken we bij Hamburg en Uitkijk per pont de Saramacca rivier over. Opvallend waren de rijkbloeiende wegkanten; kruidachtige planten waaronder: Gado-dede, Limsweed, Koningsbloem en Boterbloem.

Aan de oever van de rivier zagen we een bijenstand, waarvan de eigenaar onbekend was. De kasten zagen er onverzorgd uit, hetgeen zeker de honing productie van de volken zal beïnvloeden. Wanneer het de mieren en wespen op deze wijze gemakkelijk gemaakt wordt de kast op meerdere plaatsen binnen te komen, zal de nodige rust in het volk wel ontbreken. Een positief punt is, dat de kasten grotendeels in de schaduw van de bomen stonden. Nadat we de Markoesateelt (Passievrucht) in La Poule hadden bekeken, kwamen we in het gebied (Groningen) waar omstreeks 1950 pater De Kort met zoveel succes had geïmkerd. We spraken daar met een pater-onderwijzer, die ons vertelde, dat pater De Kort bij de school een grote bijenstand had gehad, maar dat daar niets van over was gebleven.

Op de terugreis naar Paramaribo zagen we in Maho nog een goed verzorgde bijenstand. De goed sluitende kasten waren geleverd met aluminiumverf. Deze verf geeft weliswaar een goede reflectie van het zichtbare licht, maar de warmtestraling wordt veel beter gereflecteerd door een laag witte verf. Voor de warmte-isolatie zou verder, aan de binnenkant van het dak, een laag tempex aangebracht kunnen worden. Een eenvoudig afdak boven de kasten (tegen zon en regen) zou ook een verbetering zijn.

Bijenstand in Maho

Coronie

In alle vroegte vertrok het gezelschap, bestaande uit de heren Boldewijn, Brug, Gefferie en ondergetekende, naar het „land van honing en melk". Op tijd vertrekken was van belang, want er moest rekening worden gehouden met twee veerponten. Na het Stoepenveer over de Saracca rivier bereikten we na een race over een prachtige asfaltweg (60 km) het veer over de Coppename rivier bij Boskamp en Jenny. De auto was volgeladen met een filmprojector, geluidsinstallatie en diaprojector plus eigen bagage.

In Coronie hadden we asfaltwegen en goed onderhouden zandwegen. Met de kostbare apparatuur aan boord moesten de zandgedeelten zeer voorzichtig worden bereiden. De weg door Coronie ligt dicht bij de kust. Aan beide zijden uitgestrekte Cocosplantages en aan de kust het Parwa bos. Volgens afspraak ontmoetten we een groep imkers dicht bij de bijenstand van de heer Wolf. De kasten stonden op een verhoging onder de bomen. Volgens de heer Wolf zou er wel wat honing in de kasten zitten, maar dit moest er in blijven in verband met de regenperiode. Ik kreeg toestemming om een kast open te maken. De bijen bleken zeer zachtvaardige Italianen te zijn en een van de kasten bevatte naar schatting een 25 pond honing. Ik raadde de heer Wolf aan deze honing direct te slingeren en de broedaanzet te stimuleren door steeds wat suikerwater te geven. In geval van suikerschaarste en daardoor hoge prijzen, is dit niet een voor de hand liggende methode. In het geval dat kristalsuiker duurder zou zijn dan honing, dan zou men toch moeten slingeren en kleine hoeveelheden honing aan het volk moeten voeren om een nog beter effect te krijgen. Het terughangen van geslingerde ramen werkt al stimulerend.

Ontmoeting met de Coroniaanse imkers

Ook bij het openen van een kast van de heer Sobers (Hamilton) bleek, dat in Suriname een

tekort is aan kunstraat. Door in de kast minder dan 10 raten te hangen wordt bereikt, dat de bijen wilde raten bouwen, die de imker dan in de raampjes bevestigd. Regelmatig uitgebouwde ramen kan men alleen krijgen, door een vel kunstraat met dunne draad in het raampje te bevestigen. Vooral bij het slingeren is de bebrading van belang, omdat anders de raat zo zeer wordt beschadigd, dat de bijen hem niet of nauwelijks kunnen herstellen.

In de winkel van de familie Sobers werd de honingverkoop bemoeilijkt door gebrek aan flessen.

Het verblijf in het Logeergebouw in **Totness** was een waar genoegen. In de eerste plaats werd de Commissaris van het District Coronie, de heer J. S. D. Boerenveen, in kennis gesteld van onze activiteiten. Dank zij de medewerking van de heer E. F. Wolf werd mij de gelegenheid geboden om in het Recreatiegebouw een lezing te houden. De avond werd goed bezocht en er werden veel vragen gesteld. Het was echter erg teleurstellend, dat er slechts een enkele imker aanwezig was. Om welke reden de imkers wegbleven is niet volledig duidelijk geworden. Uit gesprekken is echter wel gebleken dat er onder de Coronianen een zekere gelaten stemming heerst, waardoor men zich niet gemakkelijk laat opwekken tot deelnemen aan een nieuw project.

Tijdens een rondrit kwamen we eerst bij de Parwa bossen. Volgens zeggen was de oorspronkelijk brede bosstrook door kustafslag sterk versmald. In de Cocosplantages was op verschillende plaatsen *Castnia* schade te zien; soms was de schade zo groot, dat alleen de doorboorde stam nog over was. Op de beschadigde stammen kwamen termieten nesten voor met grillig verlopende overdekte gangen.

Volgens de heer May (L.V.V.) wordt in Coronie een begin gemaakt met de *Castnia* bestrijding door de Cocosstammen driemaal per jaar te injecteren met Monocrotofos. Graag zou ik willen pleiten voor een voorafgaand onderzoek betreffende de veronderstelde schade aan bijenvolken.

Bij een bezoek aan de Cocosoliefabriek te Friendship zagen we hoe de cocosnoten met twee forse welgeplaatste slagen met de houwer 10) werden ontdaan van de vezellaag. De cocos wordt gemalen en door koken komt de olie vrij; de cocosvezel dient als brandstof. Ondanks het feit, dat deze fraaie installatie in dit gebied aanwezig is, zag ik tijdens een avondwandeling, dat sommige mensen het kennelijk voordeliger vinden om zelf de cocosolie (in een gehalveerde drum) uit te koken.

10) hakmes.

In-gesprekken met de heren imkers Monkau en Vroom bleken o.a. problemen met de honingverkoop. Het is geen eenvoudige zaak om in een dun bevolkt gebied zonder een transport- en verkooporganisatie het produkt aan de man te brengen. Op weg naar Nickerie kwamen we door een uitgestrekt en praktisch onbewoond kustgebied. De stinkvogels (aasgieren) vonden hun prooi soms op de autoweg, de kleine witte reiger kwam in grote getale voor langs de Parwa bossen.

Helaas ontbrak ons de tijd om het Koffiemama gebied bij Wageningen (District Nickerie) te bezoeken. Het is de vraag of dit Koffiemama bos als drachtgebied gebruikt kan worden in verband met het feit, dat het vrij dicht bij het rijst-onderzoekcentrum is gelegen.

Met belangstelling zien we uit, naar de resultaten van een onderzoek, uitgevoerd onder leiding van Prof. Dr. J. Koeman (Afdeling Toxicologie, Landbouwhogeschool, Wageningen) betreffende eventuele schadelijke effecten op bijenvolken veroorzaakt door het gebruik van pesticiden in dit rijstonderzoekcentrum.

Nickerie

Door de aanhoudende regen in dit gebied was de weg naar Nieuw-Nickerie niet berijdbaar. Met onze zware bagage konden we per boot over de Nickerie rivier Groot Henar bereiken; een prachtige tocht langs dichte bossen met vooral veel "white mangrove" (Rhizophora soorten). Met de bus kwamen we in Nieuw-Nickerie. Toevallig was er nog een kamer vrij in het Logeergebouw. In Paradise ontmoetten we de heer van Tol (Landbouw coöperatie). Via hem kreeg ik een nest te zien van een angelloze bij (Trigona hyalinata). In de grote honingpotten zat een zeer dun vloeibare enigszins zuur smaken- de honing.

's Avonds werd een klaslokaal van de lagere school in Paradise ingericht, zodat ik daar de bijenfilm zou kunnen vertonen. De toeloop was echter zo groot, dat uiteindelijk de filmvertoning en het verhaal op de binnenplaats van de school moesten worden gehouden. Een tweede lezing in het Cultureel Centrum van Nieuw-Nickerie, werd mogelijk gemaakt door de medewerking van de heren van Dijk. Ook hier was de belangstelling overweldigend.

Door het feit, dat wel nieuwsgierige maar minder belangstellende jongelieden erg veel lawaai produceerden (met behulp van bromfietsen) was het een zware opgave het „bijen evangelie" te verkondigen.

In Nieuw-Nickerie zagen we twee kleine bijenstanden in de bebouwde kom. Voor zover ik het beoordelen kon niet een ideale plaats voor

Bigi Pan met veel Parwa. Links de monding van de Corantijn rivier, gezien vanaf de Nickerie rivier.

de bijenteelt. Ook het gebied ten zuiden van Nieuw-Nickerie leek hiervoor weinig geschikt in verband met de aanwezigheid van enorm grote rijst- en bananenspolders.

Door de medewerking van de districtscommissaris, de heer R. P. Bharos, werden de heer Brug en ik in de gelegenheid gesteld per politieboot het gebied ten noorden van de Nickerie rivier (Bigi Pan) te bezoeken.

Het zou voor de plaatselijke imkers een hele verbetering betekenen, wanneer hen de mogelijkheid zou worden geboden in dit gebied te imkeren. Een tweede mogelijkheid ligt waarschijnlijk langs de oevers van de Corantijn rivier verder landinwaarts.

In gesprekken met de heren van Huis (Rijstproject Europolder), Elskamp (L.V.V.) en Albers (Bakovenpolder) kwam steeds weer naar voren hoe belangrijk het is, dat de boeren aan risicospreiding zouden denken. Naast het hoofdberoep zouden b.v. de varkensteelt, de kippenfokkerij en de bijenteelt als nevenberoep kunnen worden gekozen.

(Wordt vervolgd)

ONZE IMKERSAGENDA

Zaterdag 3 april: Bijenmarkt te Zenderen bij hotel 't Loar. Aanvang 10 uur.

Zaterdag 10 april: Bijenmarkt Driebergen.

Zaterdag 24 april: Bijenmarkt Dordrecht.

BANKORF EN ALZIEND OOG

Behalve de spreuken en andere reeds genoemde middelen had de imker nóg een mogelijkheid zijn stand te vrijwaren tegen diefstal, en ziekte of verlies van bijen te voorkomen. Hij gebruikte een speciaal soort korf, de bankorf of bankieps. Bannen wil zeggen verdrijven, verjagen (in de ban doen, uitbannen, verbannen; vgl. banvloek, banbliksem, banvonnis, banneling), ook door bezwering (de duivel of de boze uitbannen, iets uit zijn geest bannen; vgl. duivelbanner).

Deze merkwaardige korven werden van verschillende materialen vervaardigd, soms in een afwijkende vorm, maar vrijwel altijd met een ingevlochten hoofd, gevormd van klei of gesneden uit hout en al of niet beschilderd. Bij de uitgebreide verzameling bankorven in het voor imkers zeer interessante Bomann-Museum te Celle bij Hannover, bevinden zich ook exemplaren waarvan de gehele voorzijde wordt ingenomen door een heidense demon of een christelijke heilige — en er is er zelfs een met een reliëf van een bijna modern aandoende Madonna.

De mond fungeert meestal als vlieggat, hetgeen begrijpelijk is, want zowel de bezwering als de zegening worden in de eerste plaats door de mond uitgesproken. In sommige figuren bevindt zich bovendien nog een vlieggat in de navel, het levensteken!

Een belangrijk accent krijgen deze koppen en figuren door de ogen of hét oog.

Het alziend oog speelt in vele godsdiensten een rol. Het is het oog van de grote schepper en begeleider van het leven, zoals dat in de bijbel beschreven staat: „Mijn oog zal op u zijn”. Tegelijkertijd is het oog symbool van de bezwerende toverkracht, waardoor een magische dwang uitgeoefend wordt.

Dit oog moest de honingdief onder een soort hypnose brengen, waardoor hij gefixeerd werd, dus onbeweeglijk bleef staan, liefst tot de volgende morgen, zodat het voor de imker een klein kunstje was hem te vangen. Dat dit waarschijnlijk maar zelden gebeurde vermeldt de geschiedenis niet. Toch is het verschijnsel van de boze blik in de dierenwereld heel gewoon, vooral onder koudbloedige dieren zoals slangen en padden, die misschien daarom bij de mensen door de eeuwen heen geen beste naam verworven hebben. Padden zouden door fixatie vogels en kleine dieren bewegingloos kunnen maken en

zelfs bijen door hun blik zodanig beïnvloeden dat deze vanuit de lucht regelrecht in de „muil” van dit „ondier” vliegen. Om het bijenvolk goed te laten gedijen en het tevens te beschermen tegen kikkers en padden legde men in Pommeren een „Krötenstein” op de woning. Padden leven op schaduwrijke en vochtige plaatsen en werden mét de paddestoelen die daar ook groeien vaak in verband gebracht met hekserij. In werkelijkheid is het dier nuttig, omdat het de dode bijen voor de stal opeet. Mocht de pad zich al eens op de vliegplank vertonen dan wordt hij door diezelfde „gehoorzame” bijen behoorlijk afgestraft.

Maar nu ter zake, het is dus niet toevallig dat in oude kerken dikwijls een soort slangdraak (basilisk) is gebeeldhouwd. Trouwens in en aan christelijke kerken vinden we meer sculpturen (waterspuwers, consoles, kapiteelfiguren) afgebeeld, die met de „ogenban” te maken hebben, terwijl de heilige Christophorus of Christoffel, die het Jezuskind op de rug draagt en wiens beeld in bijna geen enkele rooms-katholieke kerk ontbreekt, er op moet toezien dat de heilige ruimte niet bezocht wordt door heidense geesten, want daarover is hij heer en meester. Wordt daarom wellicht de zeer giftige Zwarte gifbes (*Actaea spicata*) ook wel Christoffelkruid genoemd?

In het algemeen gaan duivel en heksen ijlings op de loop als zij hun eigen beeltenis zien, want daarvoor zijn zij meer benauwd dan voor de meest verschrikkelijke dingen die zij doorgaans uitkuren. Door hun ingemetselde „portret” kon de kerk hen in de ban doen en in de persoon van St. Christoffel de macht van het geloof over hen laten gelden.

Ook aan oude vakwerkhuisen komen dergelijke monsterkoppen voor ter bescherming van het huis en de daarin wonende familie. In Duitsland worden ze Neidköpfe of zelfs Kleiekotzer genoemd. Het scheelzien vooral van het rechter oog is daarbij van groot belang, want dat bevordert de magische werking.

Het is begrijpelijk dat verschillende diersoorten op amuletten worden afgebeeld, omdat dit op het lichaam gedragen „aanhangel” (Arab. hamalet) de persoon moet beschermen tegen de boze blik.

Op een bij Florence opgegraven camee staan bij, schildpad, hagedis, schorpioen, kikker, slang, kreeft en mier in een cirkel rondom een open oog. In de Oudheid behoorden amuletten ook dikwijls tot de bijgaven van de dode. Zij moesten hem niet alleen beschermen tijdens zijn moeilijke reis naar en door het dodenrijk, maar hem ook de nodige rust garanderen.

Chr. Maillie, Zutphen

De lezer schrijft

TERUGBLIK OP HET GROENTJE VAN 1975

Bij een terugblik op het afgelopen jaar heb ik ons maandtijdschrift ook nog eens onder de loupe genomen, daar ik het niet altijd eens was met diverse schrijvers. Bij het herlezen constateerde ik dat andere lezers meestal reeds hadden gereageerd op die artikelen waarop ook ik kritiek had, zodat het mij niet zinvol lijkt hier nog iets van te zeggen en het zal laten bij enkele kanttekeningen.

Ik kan wel iedereen die ook met een niet volstaan gevoel over het maandtijdschrift rondloopt adviseren op het eind van het jaar alle nummers nog eens kritisch door te lezen. U zult dan merken dat het nog al meevalt of al is recht gezet.

In het februarinummer bij „**De vindingrijkheid van de imker is onuitputtelijk!**” van de heer B. Bos moet ik opmerken dat de schrijver waarschijnlijk wel goed kan kunstselen en ook goed kan tekenen. Het lijkt mij echter niet waarschijnlijk dat de nederlandse imkers behoefte hebben aan deze korfkast. Het is waarschijnlijk niet praktisch daar de bodem niet kan worden gereinigd, zodat zich hier veel afval (wasmul, dode bijen enz.) zal ophopen met de kans op een broednest van wasmot en ziektekiemen.

In het aprilnummer leek de **Observatiekast** van de heer J. J. Speelziek me in eerste instantie nog al ingewikkeld, doch bij nadere beschouwing geloof ik toch dat een handige amateur dit wel kan klaren en er zeker veel plezier aan kan beleven.

In het juli-aug. nummer wil ik bij „**Vrienden van Ambrosiushoeve**” van de heer M. W. v. d. Meulen opmerken dat het jammer is dat we zo weinig van Ambrosiushoeve merken. We hopen dat dit door die vrienden verbetert.

In het decembernummer heb ik wel wat commentaar op het artikel van „**Willem**” „**Voerbak versus voeremmer**”. Om condens van de warme suikeroplossing in de voerbak te voorkomen kan men deze ook eerst laten afkoelen. Ik heb zelf verschillende jaren voeremmers gebruikt op de door W. aangegeven manier. In de zomer en bij een drachtloze periode en bij vroeg opvoeren van de wintervoorraad beviel het mij goed, doch wanneer ik na de heidedracht moest opvoeren, gebeurde het nog al eens dat de bijen het bij een lagere temperatuur niet goed opnamen. In elk geval veel minder dan een warme oplossing

in de voerbak. Deze zomer sprak ik een imker die opgeloste suiker in de emmers voerde en dan geen moeilijkheden had. Hiermee zou mijn eerste bezwaar zijn opgelost, doch we wijken dan af van het principe van droge suiker in de emmer en daarop koud water. Mijn tweede bezwaar is dat men de kast altijd met een lege bak moet verhogen om de voeremmer kwijt te kunnen onder het dak. Dit kan in een bijenstal soms moeilijkheden geven. Bovendien moet men over voldoende lege bakken beschikken hetgeen vooral bij beginners bezwaarlijk kan zijn. Ik ben het wel met W. eens dat we voeremmers op een kleiner plaatsje op kunnen bergen en voerbakken en dat ze goedkoper zijn dan voerbakken en zowel op zes- als op tien-raamsbakken zijn te gebruiken.

„**Hoeveel poten heeft een bij**” van de heer J. Kalff. Waarom de Egyptenaren de bijen met vier poten hebben afgebeeld is voor de schrijver waarschijnlijk voor iedereen wel een vraag. Het lijkt mij echter wel een symbool daar er ook maar twee vleugels zijn afgebeeld. We behoeven hier echter niet van wakker te liggen. De heer Kalff heeft dan wel een mooie oplossing bedacht, doch die ook zo maar uit de lucht gegrepen, maar waar zijn dan de twee ontbrekende vleugels. Ik geloof echter dat er wel nuttiger problemen in onze bijenteelt zijn, waaraan we onze aandacht kunnen besteden en het maandtijdschrift mee kunnen vullen.

„**Nog eens over propolis**”, L. J. B. van Geffen. De schrijver lijkt mij wel erg optimistisch ten opzichte van de verheugde imkers. Ik heb ze echter nog niet ontmoet. Kan het ook zijn dat de wens van de heer G. de vader van de gedachte is, dit in verband met de advertentie in hetzelfde maandtijdschrift.

De veronderstelling dat bijenvolken die voldoende propolis verzamelen misschien wel gezonder blijven dan volken die dit in mindere mate doen is helemaal voor rekening van de schrijver. Hierover zijn voor zover mij bekend nooit proeven genomen. Men kan misschien evengoed het tegenovergestelde beweren. Schrijver heeft verder in de pharmaceutische encyclopedie gelezen dat de bijen propolis van stuifmeelkorrels maken. Dit lijkt me echter geen bewijs, daar ik me moeilijk kan voorstellen dat deze lieden beter kunnen oordelen over het ontstaan van propolis dan wetenschapsmensen op bijenteeltgebied. Deze beweren toch algemeen dat pro-

polis van knoppen van diverse planten wordt verzameld.

Het is algemeen bekend dat bijenvolken die over voldoende stuifmeel beschikken over het algemeen gezonder zijn o.a. minder last hebben van nosema, dan volken die over weinig stuifmeel beschikken. Doch om dan te veronderstellen dat deze volken gezonder blijven omdat ze **moelijk** meer propolis hebben geproduceerd lijkt mij wel erg gezocht.

Ik wil er tenslotte nog op wijzen dat bijen ook allerlei kitachtige stoffen verzamelen die soms niet ongevaarlijk zijn (American Beejournal 1974). Het kan dan gevaarlijk zijn om propolis of wat men er voor aanziet, voor de gezondheid te consumeren.

Ik hoop dat ik met deze kritiek niet te veel tegen gevoelige schenen heb geschopt, want dat was niet de bedoeling. Het kan hoop ik een stimulant zijn om het maandtijdschrift een rijkere inhoud te geven.

Bram van de Betuwe.

BEGINNERSRUBRIEK

Ik heb met genoeg de beginnersrubriek gelezen en de reactie daarop van Jan van de Veluwe. En ik moet zeggen dat én de schrijver de heer van Willegen én Jan v. d. Veuwe allebei gelijk hebben! Het verschil zit echter hierin dat we de plaats van imkeren niet gelijk kunnen beoordelen om dat deze soms heel veel uit elkaar lopen. Zelf heb ik in Zeeland (Zeeuwsch-Vlaanderen) en boven in Noord-Holland met de bijen gewerkt en dit verschil is heel groot.

Wanneer we in het voorjaar de bijen bezien in Brabant of Zeeland (welke nagenoeg op dezelfde lijn liggen) is het verschil in de ontwikkeling van de volken enorm! Daar kunnen de Veluwe of Noord-Holland niet tegenop. Later in de zomer halen onze volken wel in maar u weet, en het is met de bijen net zo, „de eerste klap is een daalder waard”.

Op de Veluwe is in het voorjaar nog weinig te halen voor de bijen dus kunnen de volken niet snel ontwikkelen, ook in de zomer is er niet veel te vinden zodat het moeilijk is om grote volken te kweken. In Noord-Holland is er 's zomers ook niets meer te halen en zijn we dus genooddaakt met de bijen op reis te gaan naar de polders waar de volken kunnen groeien. Brabant heeft de vroege wilgen en grienden, Zeeland de fruitboomgaarden voor vroege dracht dus voor de opbouw en uitbreiding van de volken betere omstandigheden wat vergelijken niet mogelijk maakt.

Hef laten uitbouwen van een paar kunstraten

in de broedkamer in het voorjaar vinden wij, wanneer de weersomstandigheden en de dracht dit toelaten geen gek idee, later als er volop dracht is kunt u wel een halve of hele honingkamer laten uitbouwen als dat gewent is.

Bodemventilatie is een omstreden punt. Onze ervaring is sinds enkele jaren als volgt. Voor reizen en overwinteren gaat het goed, tenminste als de ventilatie regelbaar is. Zeer sterke volken bij warm weer vervoeren is wel mogelijk maar geef dan van boven ook wat lucht! Met koud weer in het voorjaar bij bodemventilatie oppassen! Minder sterke volken geven dan bij grote ventilatie openingen broedverlies; door een deel van de broedramen niet te bebroeden. Bodemluchting moet o.i. te regelen zijn.

Zelf heb ik in de bodemplank twee ronde gaten van ongeveer 7 cm. middellijn met het gaas boven op de plank en bij vervoer in de zomer of in de natijd in de dekplank over het langwerpige voergat nog een strookje gaas. Nooit last met het reisvervoer. Toch worden de gaasopeningen op de standplaats of thuis nog wel gedeeltelijk dicht gekit. Het laatste woord over de ventilatie is o.i. nog niet gesproken!

Borstplaat is als noodvoeding goed te gebruiken en wordt wanneer ze goed bereid is door de bijen gretig opgenomen. Ze moet dan ook niet te hard en zeer fijnkorrelig zijn; maar we behoeven ons niet te schamen als we het in een enkel noodgeval toepassen.

Het is met verschillende dingen zó dat de imker al naar omstandigheden dient te handelen! Dit is mijn commentaar op bedoelde beweringen van de heer Van Willegen. Hoop dat een en ander begrijpelijk is.

D. H. Koeman
Dorp 106
Schellinkhout (post Hoorn)

DE IMKERKALENDER

In juni 1924 werd, op verzoek van een groep verontruste boeren, door Dr. R. Steiner de z.g. „Landwirtschaftlicher Kursus” gegeven. Uit de daar ontvangen impulsen ontwikkelde zich de Biologisch-dynamische Landbouwmethode. Vele onderzoekingen werden en worden nog steeds ten behoeve van deze landbouwmethode gedaan.

Zo onderzocht MARIA THUN, Marburg, „de stand der hemellichamen en hun invloed op de aarde”. Uit langdurige waarnemingen bleek o.a., dat er, vanuit de vaste-sterrenachtergrond van de maan, krachten variërend inwerken op de aarde en in de grond. Bij het voortbijtrekken

van de maan langs de verschillende regionen van de dierenriem gaat daarbij via bodembewerking, zaaitijd, planten en andere verzorgende maatregelen, bevorderende invloed uit op de **wortel**, het **bladgebied**, op de **bloemontwikkeling** en op de **vrucht-** en **zaadontwikkeling**. Deze gegevens worden jaarlijks vastgelegd in de **zaaikalender**.

Later werden eveneens waarnemingen gedaan bij de bijen. Het bleek dat de invloeden, die de vier gebieden van de plant bestrijken (wortel, blad, bloem en vrucht) ook bij het bijenvolk waarneembaar zijn. Deze invloeden uiten zich o.a. in de **honingdracht** en het oogsten (vrucht); **stuifmeeldracht** en broedaanzet (bloem); **honingbereiding** (blad); **ratenbouw** (wortel) en verder ook op de steeklustigheid. Deze gegevens zijn vastgelegd in de **imkerkalender**. De kalender geeft dus aan voor welke werkzaamheden en voor welk doel, zoals b.v. kunstzwermen maken, koninginneteelt enz., de meest geschikte dagen zijn. Deze dagen keren ritmisch weer, zodat men kan „plannen”. De imkerkalender heeft nu zeven jaargangen achter de rug.

Misschien mag het sommigen, die van deze onderzoekingen nog niet eerder hoorden, wat vreemd in de oren klinken. Men komt echter steeds meer tot het inzicht hoe belangrijk het milieu voor het leven is. En wat is de kosmos anders, dan het milieu van onze aarde?

In onze afdeling werken verschillende leden, zowel jongeren als ouderen al enkele jaren vol enthousiasme met deze kalender. Hoe meer men in de loop der jaren met deze kalender vertrouwd raakt, hoe minder men hem kan missen. Op verzoek van verschillende imkers zal de imkerkalender in 1976 nu ook in het Nederlands verschijnen. Mededelingen uit het onderzoek vindt men in het boekje „De stand der hemellichamen en hun invloed op aarde”.

Dit boekje (f 7,—) en de kalenders (elk f 6,—) zijn te verkrijgen bij de Nederlandse Vereniging tot bevordering van de biologisch-dynamische landbouwmethode. Een advertentie van deze vereniging zal nog in ons blad worden geplaatst.

S. Fontein, Rheden.

DE KONINKLIJKE EGYPTISCHE BIJ

De verklaring die de heer Kalff in het dec.no. geeft over het aantal poten van de Egyptische bij is wel interessant, maar komt begrijpelijkerwijs voort uit het moderne Westerse denken, dat rekent met wetenschappelijke nauwkeurigheid volgens de wet van oorzaak en gevolg.

Voor de Egyptenaar gold een andere gedachten-gang, die duidelijk blijkt uit de opzet van het hiëroglifenschrift. Daarin worden de dingen die gezegd moeten worden in tekeningen aangegeven. Deze ideogrammen komen overeen met de werkelijkheid als het concrete zaken betreft.

Wanneer men echter met abstracte begrippen te doen heeft worden tekens gebruikt die daarmee een bepaalde associatie oproepen, zodat de betekenis indirect duidelijk wordt.

Het merendeel van de Egyptenaren was werkzaam in de landbouw of hield zich bezig met veeleelt.

Temidden van hen leefden de ambachtslieden, die de monumenten versierden en de fraaiste voorwerpen vervaardigden.

Het is niet waarschijnlijk dat deze eenvoudige kunstenaars niet op de hoogte waren met de anatomie van de honingbij, temeer daar de bijenteelt onder het Egyptische volk duizenden jaren lang op vrij grote schaal beoefend werd.

De afgebeelde bij komt onder meer voor in de hiëroglif voor één der vijf koningstitels: „Hij die behoort tot de bies en de bij”, d.w.z. „De koning van Opper- en Neder-Egypte (ns-swt, bjtj)”.

Zoals bij alle ideogrammen worden geen details weergegeven, die niet belangrijk zijn. Voor de herkenbaarheid zijn slechts enkele essentiële lijnen nodig, die typerend zijn voor het uit te beelden begrip. Behalve de omtreklijn heeft deze bij vier poten in plaats van zes, omdat elk dier, behalve een vogel, dat aantal bezit. Verder zijn er twee in plaats van vier vleugels (een bijzonderheid die de heer Kalff blijkbaar over het hoofd zag), en het is bekend dat elk vliegend dier twee vleugels bezit.

Dus: hét dier dat loopt heeft vier poten en hét dier dat vliegt heeft twee vleugels.

Met „Ja maar...” hield de Egyptische schrijver zich niet bezig. Hij gaf weer wat hij dacht, niet wat hij zag. Voor hem was de gedachte, de idee, belangrijker dan het zichtbare beeld.

Nog een voorbeeld ter verduidelijking: Wanneer een mens en profiel staat ziet men één been, één arm, één oog en één oor. De Egyptenaar tekende er daarvan echter steeds twee. Hij beeldde af wat volgens hem aanwezig moest zijn en niet wat hij zag.

Die opvatting kwam in het begin van deze eeuw opnieuw naar voren in het kubisme, waarbij kunstenaars als Picasso ook uitgingen van de intrinsieke waarde en niet van de optische schijn.

Chr. Maillie, Zutphen.

Reactie op „Voerbak versus Voeremmer”

Mr. Willem steekt m.i. geheel ten onrechte de loftrumpet over de voeremmer en dat is dan ook de oorzaak van mijn reactie; de aanhaling van die voorzitter, dat de keuze tussen emmer en voerbak een kwestie van smaak is, vind ik een erg voorzichtige uitspraak, want afgaande op onze twee bijenboeken moeten we constateren, dat Groenveld uitsluitend de voerbak en Van Gool zowel de voerbak als de emmer presenteert. Doorslaggevend acht ik echter, dat Mr. Mommers, de ontwerper van de spaarkast, kennelijk niet zonder reden en wellicht geïnspireerd door broeder Adam, de voerbak ontwierp, waarmede op eenvoudige wijze grote hoeveelheden tegelijk kunnen worden ingevoerd. Deze heeft nl. een capaciteit van circa 10 liter, de plastic emmer slechts de helft. Mijn ervaringen hierover zijn als volgt.

Na aanvankelijk eveneens met een plastic emmer te hebben gewerkt, heb ik uiteindelijk de voorkeur gegeven aan de voerbak. Het „geëmmer” en geknoei met van speciale gaten voorziene dekplanken, roostertjes, deksels en haakjes (altijd zoek of verbogen) was ik meer dan beu.

De motivering, dat het emmer-systeem veel goedkoper zou zijn, is beslist onjuist; het zou nl. in mijn geval een aantal extra broedkamers vergen, want zonder een extra broedkamer (c.q. twee honingkamers) per volk, kan men het emmer-systeem, tenzij beschikt wordt over een overdekte stal, niet toepassen. Mijn volken staan altijd op twee broedkamers, terwijl de honingkamers i.v.m. de opslag van raampjes (schoorsteenmethode) ook niet beschikbaar zijn, m.a.w. geen broed- of honingkamers voor het emmer-systeem. Bij de zesramers heb ik evenmin extra broedkamers, achtrammers ken ik niet.

Voor de opslag bij het emmer-systeem heeft men dus zowel emmers als extra kamers nodig, ergo, wat dat aangaat, geen onderscheid met de voerbak. Lekkages en hinderlijke condensvorming komen bij goed geconstrueerde voerbakken en deksels met styroporinlagen niet voor. De doorzichtigheid van de emmer mag dan als leuk worden ervaren, bij de voerbak is een overeenkomstige waarneming echt niet slechter.

Voor de weekendimker is er maar een praktische oplossing, t.w. de grote voerbak, waarmede hij zijn volken, met behulp van bijv. 30 liter jerrycans in twee fasen kan afvoeren; inzonderheid nuttig als men zijn volken elders heeft staan.

Beste Mr. Willem, ik hoop dat mijn simpele reactie geen aanleiding geeft tot oeverloze discussies over het „geëmmer” bij het invoeren,

met als slotopmerking, dat de relatie tussen het „doordenkertje” en het „geëmmer” mij helaas is ontgaan, doch dat zal wel aan mij liggen.

A. G. M. den Boer, Nunspeet.

Noot. Het zal mijn geachte opponent deugd doen dat er meer voerbakken dan emmers worden verkocht, wat natuurlijk ook niet alles zegt want het kan zowel een kwestie van conservatisme als een gebrek aan propaganda zijn. De spaarkast werd reeds in het meinummer van 1952 geïntroduceerd, de voeremmer eerst in 1961. Het systeem werd reeds sinds jaar en dag in de U.S.A. toegepast in de vorm van blikken bussen met drukdeksel waarin een aantal gaatjes waren geslagen. Aan het belangrijke economische aspect (lagere aanschaffingskosten, algemeen bruikbaar, geen water aan de kook brengen) en de betere hygiëne gaat schr. voorbij. Willem past ook de schoorsteenmethode toe en heeft met die extra bakken helemaal geen moeite. Schr. bekijkt de zaak geheel van uit eigen gezichtshoek en omstandigheden en reageert dan wat men noemt „heet van de naald”. Vandaar het niet begrepen doordenkertje denkt Willem.

BIJEN EN MAIS

Door de weelderige groei van maïs en zijn rijkdom aan voedingsbestanddelen voor de veeteelt, neemt de verbouw van dit produkt vrijwel jaarlijks toe. Per ha gerekend, geeft maïs nl. bijna 40% meer opbrengst dan rogge; de zetmeelwaarde van maïs is voorts aanmerkelijk hoger dan bij rogge, gerst, tarwe e.d.

Door toepassing van moderne oogst- en verwerkingsmethoden heeft de maïsplant in ons land, zowel op de lichtere als zwaardere gronden, een grote vlucht genomen.

Het is dan ook niet verwonderlijk, dat menige imker zich afvraagt, in hoeverre maïs van betekenis is voor de bijen.

Wijlen dhr. Verhoven uit Beekbergen was in zijn omgeving één der eersten, die door naspeuringen tot de ontdekking kwam, dat zijn bijen bij windstilte de maïs massaal bevlogen. Daar de maïs een windbloeiër is, wordt hiermede aangetoond, dat wind en insecten afwisselend en mogelijk gelijktijdig een bestuivingstaak kunnen verrichten. Het is goed hiervan nota te nemen, daar de maïs de stuifmeel levert in een periode, dat er elders weinig te halen valt; juist voor de vorming van het vet-eiwit-lichaam is de maïs als stuifmeelleverancier in de nazomer van grote waarde.

Volgens de bij uitstek deskundige Dr. Anna Maurizio is de biologische werking van maïs-pollen (stuifmeel) zeer goed; biologisch werkzaam zijn pollen dan, als ze bijdragen tot sterke ontwikkeling der voedersapklieren en de aanzet van vet-eiwitlagen, zo belangrijk voor de langlevende (winter)bijen.

Van maïs bestaan er meerdere variëteiten; in hoeverre deze verschillen in stuifmeelproductie, is niet bekend. De hier te lande geteelde soorten gaan grotendeels schuil onder de naam voermaïs, waar wij imkers derhalve het meest mee geconfronteerd worden.

Hoewel de maïsvelden qua presentatie en bloei-periode wellicht de plaats hebben ingenomen van de eertijdse boekweitvelden, hebben de velden wel hun pollenproductie behouden, doch de honinggoest ging helaas teloor.

J. J. Speelziek,
Apeldoorn.

NIET PRATEN MAAR DOEN

In het novembernummer van ons Groentje heeft Jan van de Veluwe een groot aantal zaken aangesneden om tot meer activiteiten in onze Vereniging te komen wat we niet anders dan kunnen toejuichen. Jammer genoeg zijn er uit onze lezerskring vrijwel geen reacties gekomen wat misschien zou kunnen wijzen op een gebrek aan belangstelling. Toch weet ik uit ervaring dat er diverse actieve afdelingen en imkers zijn die graag het hunne willen bijdragen om te komen tot een actieve vereniging zowel landelijk, als in de groepen en/of kringen en afdelingen om gezamenlijk de BEVORDERING der BIJENTEELT daadwerkelijk te doen zijn. Jan van de Veluwe heeft daar vele bouwsteentjes in zijn artikel Bijenpraat voor aangedragen waar wij nader op willen ingaan.

Vergrijzing is niet nodig

Met Jan van de Veluwe zijn wij het eens dat vergrijzing niet nodig is want de actieve afdelingen hebben minstens zoveel jonge leden als oude leden en in de actieve afdelingen neemt ook het aantal damesleden hand over hand toe, een bewijs dat ook bij ons de emancipatie doorwerkt.

Samenwerking nodig en goed maar...

Inderdaad kan men als afdeling veel bereiken door samenwerking met Volksuniversiteiten en

Creatieve Stichtingen die de laatste tijd als paddestoelen uit de grond verrijzen. Wil men echter het meeste aan propaganda en bevordering er uit halen dan dient men bij de organisatie van Bijencursussen en strovlechten zelf partner in het geheel te blijven en het echt SAMEN te organiseren en het dus niet af te stoten. Dus niet een afschuifstelsel maar zelf actief meedoen.

Publiciteit en Propaganda

Hieraan kunnen we nooit teveel doen. Niet alleen via Volksuniversiteiten en Creatieve Stichtingen maar ook middels alle organisaties die zich bezig houden met natuur en landschap en in de recreatieve sector. Daarnaast een goed gebruik maken van de mogelijkheden via pers, radio en t.v. Stuur elke afdeling ook een uitnodiging van hun activiteiten aan de plaatselijke en streekpers? Komen ze dan zelf niet stuur u dan een LEESBAAR verslag naar de kranten.

Afdelings/Demonstratiestanden zijn goed als...

het maar geen lijdensgeschiedenis wordt. Met veel energie en enthousiasme worden vaak afdelingsstallen opgezet maar na korte of langere tijd komen de problemen. Want het regelmatig onderhoud en toezicht is bijzonder belangrijk. Is dit in orde dan kan een dergelijke stal van enorme waarde zijn voor de voorlichting, het onderwijs en de propaganda, maar ook om de leden huisvesting te bieden met hun volken die daar thuis niet de gelegenheid voor hebben.

Films-Sprekerslijst-Literatuur

Het is spijtig dat Jan van de Veluwe niet op de hoogte was van het feit dat er films e.d. beschikbaar zijn bij het Ministerie van Landbouw. Dit is de laatste jaren en vroeger ook al, regelmatig in ons Groentje gepubliceerd. Een sprekerslijst annex AKTIVITEITENGIDS hebben inmiddels alle afdelingen ontvangen. Ik hoop dat men er een veelvuldig gebruik van zal maken. Inmiddels zijn we al begonnen met de volgende gids welke we in september a.s. hopen te laten verschijnen met nog meer nieuwe gegevens. Bij het Bijenhuis zijn inmiddels nieuwe bijenboeken verkrijgbaar waaraan een grote behoefte was.

Goed onderwijs basis voor de imkerij

Cursussen zijn de basis voor de ledenwerving en de propaganda en die afdelingen die regelmatig cursussen organiseren hebben een stijgend ledental en geen last van vergrijzing. Natuurlijk moet ook het onderwijs aangepast worden aan de mogelijkheden die er zijn. Het Bijenhuis is dan ook bezig meer materiaal hiervoor ter beschikking te stellen. Maar daarnaast zal meer aandacht moeten worden besteed aan

speciale cursussen van 4 tot 6 lessen waarmee de afd. Bunnik-Houten reeds enkele jaren bezig is. Het is Jan v. d. Veluwe schijnbaar ook ontgaan dat onze Vereniging een Commissie Onderwijs heeft. Deze commissie gaat zeer binnenkort bespreken de modernisering van de bijenteeltcursussen, de opleidingsmogelijkheden voor het examen Praktisch Imker en de opleiding van vlechtmeesters(essen). Hier ligt nog een bijzonder groot terrein braak. Ook de opleiding van honing-keurmeesters staat op de agenda.

Onze handelsafdeling is actief

Ik kan mij niet voorstellen dat Jan v. d. Veluwe in ons Groentje nooit gelezen heeft dat onze afdeling Handel van het Bijenhuis begeleid wordt door de Commissie Handel. Deze heeft ook tot taak nieuwe kasten, materialen etc. te introduceren.

In het afgelopen jaar heeft zij dit gedaan met het op de markt brengen van bouwpakketten voor de Spaarkast en het 6-raams kastje en straks komt er ook een bouwpakket voor de dubbelwandige Simplexkast. Natuurlijk moeten ook de mogelijkheden van andere kasten en houtsoorten die daarbij te gebruiken zijn in het oog gehouden worden maar we moeten wel oppassen voor een te grote verscheidenheid. We mogen al blij zijn dat het Simplexraam nu eindelijk gemeengoed geworden is, zonder dat ik daarbij zou willen stellen dat dit de beste raammaat zou zijn.

Uitgebreider taak voor Hoofdbestuursleden

Wil er een goede wisselwerking zijn tussen Hoofdbestuur, afdelingen en leden dan is het noodzakelijk dat er meer contacten zijn en dat de H.B.-leden zich meer bewust worden van hun taak. Minstens 2 maal per jaar zouden zij een groepsvergadering met de afdelingsbesturen moeten houden, desgewenst ook de bijenteeltonderwijzers daarbij uitnodigen.

Regelmatig de afdelingen in hun groep bezoeken en daarbij diverse activiteiten stimuleren zoals samenwerking met andere verenigingen, als groepen van afdelingen wat doen, instellen van Nosema-werkgroepen, het opzetten van honingkeuringen, cursussen instellen van depots van imkersartikelen, propaganda, verbetering bijenweide etc.

Samen kun je meer

Samengevat wil dus zeggen dat samenwerking vandaag aan de dag noodzaak is. Dat moeten ook de imkers en de imkersafdelingen doen. Samenwerking spaart geld en energie en tijd. Het Hoofdbestuur doet al wat mogelijk is en doet ook vaak het onmogelijke. Voor goede suggesties en opbouwende kritiek staat het hoofd-

bestuur altijd open maar er zijn veel zaken die een tijd van voorbereiding nodig hebben voor men aan de uitwerking toe is.

Aktie kost geld

Wel is het zo en dat wordt door veel imkers vergeten, dat activiteit geld kost. Wil onze organisatie meer voor de leden kunnen doen dan zal er meer geld nodig zijn meer dan de 45 ct per week die er nu afgedragen wordt voor 1976. Maar ook zullen de afdelingsbesturen zich meer in moeten zetten voor datgene waarvoor zij zich beschikbaar hebben gesteld.

In de praktijk kan men zien dat de afdelingen die de hoogste contributie hebben de actiefste afdelingen zijn die ook geen ledenverlies hebben maar nog steeds vooruit gaan. Bij afdelingen die hoogstens 1 of 2 keer per jaar bijeenkomen en voor hun afdelingscontributie f 2,50 of f 5,— per lid tot hun beschikking hebben is het de dood in de pot. Dat zijn de afdelingen die vergrijzen en het tenslotte laten afweten. Niet alles kan in elke afdeling precies hetzelfde maar elke afdeling heeft ook zijn eigen mogelijkheden. We moeten niet te veel praten maar wel veel doen. Dit als vervolg dus op het verhaal van Jan van de Veluwe. Wilt u actief medewerken heeft u ideeën of suggesties zendt u ze dan aan het Bijenhuis of ondergetekende, Achterdijk 22, Bunnik.

C. Pater, Jzn., Bunnik

VRIENDEN VAN AHBROSIUSHOEVE !

Op het moment dat wij dit schrijven bestaat onze vereniging ruim drie maanden. Langzaam maar zeker beginnen we van de grond te komen en de eerste „hoogvliegers" zijn al gekonstateerd. Wat dacht u van het volgende:

In een gezamenlijke bijeenkomst van imkers uit de afdelingen Kennemerland en Velsen werd een korf verloot t.g.v. onze vereniging: opbrengst f 62,50 !

Tijdens de jaarvergadering te Ulvenhout schonk het lid H. Sprangers een zelf gebreide korf die bij opbod werd verkocht voor f 25,— !

En wat dacht u van de kerstpuzzel in het maandblad Bijenteelt van de Ned. Ver. ter bevordering van de Bijenteelt in Nederland van december j.l.? Hierin werd op ondubbelzinnige wijze een appel gedaan op iedereen die de bijenteelt en dus ook Ambrosiushoeve een warm hart toedraagt.

Het betreft hier spontane reacties die zeer te waarderen zijn. Het is amper mogelijk om al

dēze „hoogvliegers" te berichten om onze dank te uiten. Natuurlijk moet ons bestuur oppassen dat men ons met al deze ideeën (die hopelijk slechts het begin zijn) niet de loef afsteekt.

Wij brengen u nog even in herinnering dat het doel van onze vereniging is het geven van morele, financiële en technische steun aan het werk van Ambrosiushoeve.

Morele steun is er en komt van degenen die zich nog opgeven als lid en daardoor van hun vriendschap blijk geven (lidmaatschap f 20,— per jaar over te maken op Rabo Bank Rijsbergen postrekeningnr. 108.21.89 t.g.v. rekeningnr. 14.53.12.216 t.n.v. Vrienden van Ambrosiushoeve).

Technische steun willen we gaan verlenen:
WIJ NODIGEN U UIT VOOR ZATERDAG
20 MAART 1976 !!!

Zij die dan de handen uit de mouwen willen steken zijn dan om ca. 09.30 uur welkom op Ambrosiushoeve te Hilvarenbeek.

Wij zullen ons dan bezig houden met lichte (onderhouds)werkzaamheden. U kunt ervan verzekerd zijn: onze dank zal uw loon zijn.

Indien u wilt deelnemen kunt u dit, gaarne vóór 10 maart a.s., bekend maken aan het secretariaat:

Ver. Vrienden van Ambrosiushoeve
Beukenhof 4, Ulvenhout,
tel. 01614-2373

UIT DE JAAGKIEPS

Te sterke volken

De Amerikaanse bijdeskundige Dr. Farrar schreef in ABJ een artikel, waarin hij o.a. zei: „De sterkste volken produceren niet alleen de meeste honing **per volk**, maar ook de meeste honing **per bij**.

Scottish februari nam dat artikel over, maar de bekende imker L. M. Thake is het met de uitspraak van Dr. Farrar niet eens. In het aprilnummer zegt hij het volgende.

Wat Dr. Farrar schreef mag in het algemeen juist zijn, maar het gaat in de verste verte niet altijd op en zeker niet in ons Schots klimaat, dat een beetje anders is dan het Amerikaanse. Er is een tijd geweest, in het bijzonder tussen de beide wereldoorlogen, toen de nadruk werd gelegd op vruchtbare koninginnen. Maar het zoeken naar de zeer vruchtbare koninginnen stierf langzamerhand uit. We zijn weer terug in de goede oude tijd toen de inheemse zwarte bijen, met hun kleiner broednest, de bijen bleken te zijn, die het meeste voordeel opleverden. Natuurlijk moeten we sterke volken hebben, maar ik ben er zeker van, dat er ergens een punt is, waar een volk zijn maximale sterkte bereikt en de maximale honingopbrengst geeft.

De te veel onderschatte expert Cheshire heeft, naar ik meen als eerste, reeds gezegd dat een volk TE sterk kan zijn om voordeel te geven.

Als een uitzonderlijk voorbeeld zou ik de ervaring willen weergeven van een zeer bekende imker in Kilmarnock, die in het bezit was gekomen van een van die koninginnen, waarmee ze in Amerika adverteerde met fantasienamen als „Midnite" of „Starlite" of „Satellite" of iets dergelijks. Ik geloof dat hij die koningin niet kocht, maar dat hij haar kado kreeg.

Een poosje daarna liet hij mij dat volk zien, dat al op drie broedkamers zat en dat overkookte van broed en bijen. Maar het had nergens ook maar een pondje verzegelde honing.

Als we zes maanden achter elkaar onafgebroken dracht hadden gehad, dan had dat volk misschien een beetje honing opgebracht. Maar nu was het een kwestie van voortdurend sterk voeren.

Dat volk kan best meer honing hebben gehaald dan alle andere volken. Elke afzonderlijke bij van dat volk kan best méér honing hebben gehaald dan welke andere bij ook. Maar alles wat ze haalden, werd omgezet in broed.

Het is dus mogelijk teveel bijen in een volk te hebben. Wij hebben de indruk, dat het een kwestie van verhouding is, van evenwicht tussen voedsters en haalbijen.

Verderop in zijn artikel zegt Dr. Farrar: „Een groot volk produceert meer broed dan een minder groot volk, maar dat grote volk heeft naar verhouding meer van zijn bijen beschikbaar voor het halen van stuifmeel en nektar." Het zou beter zijn, als ze beschikbaar waren voor

het in de raten opbergen van stuifmeel en nektar, zegt Thake niet zonder ironie.

In de zwermtijd kunnen we volken waarnemen, die teveel bijen hebben. Als een aantal zwermen zich tot één zwerm verenigt, of als de imker een aantal zwermen samenvoegt, dan is het maar de vraag of de honinggoogst wel even groot wordt als wanneer elke zwerm zich tot een afzonderlijk volk had ontwikkeld.

Het is de taak van elke imker om te beslissen wat je een sterk volk kunt noemen. Want dat hangt van de omstandigheden af, zoals het bijenras, de plek waar men imkert en de tijd van het jaar. Ik houd ervan te streven naar een goed gemiddelde, waarbij alle volken ongeveer even sterk zijn. En ik houd er niet van een paar wolkenkrabbers op de stal te hebben, terwijl de rest op één broedbak zit. Tot zover onze kollega Thake.

Natuurlijk waren alle Schotse imkers het niet eens met de heer Thake en twee nummers later schrijft een lezer aan de redactie, dat hij zich aanbevolen houdt voor de toezending van zulke TE vruchtbare koninginnen. Je moet zo'n koningin merken, zegt hij. Is in verband met de te verwachten dracht het tijdstip gunstig, dan verwijder je de koningin uit het volk. Verder haal je uit het volk alle raten met verzegeld broed en die raten doe je in een broedkamer. Je zet die broedkamer op de plek waar de oude kast stond en daarop plaats je dan honingkamers naar behoefte.

En dan hoef je aan het eind van de dracht alleen maar naar een kraan-verhuur-bedrijf te gaan om een kraan te huren om alle gevulde honingkamers te verwijderen.

Lachertje

Toen de temperaturen hoger werden, konden de bijen hun reinigingsvlucht houden, tot vreugde van de imkers, die daaraan konden deelnemen. ADIZ 4-75

Dieven in Rhodesië

De imker Isemonger keerde met vrouw en kinderen laat terug van het kerstfeest. Hun weg naar huis leidde langs een van zijn bijenstallen en daar rook het sterk naar het een of andere insektenbestrijdingsmiddel. Isemonger stopte bij een langs de weg geparkeerde vrachtauto. Hij maakte die vrachtauto onklaar en eigende zich een geweer toe, dat hij in de vrachtauto vond. Aldus gewapend ging hij op de dieven los, die bezig waren zijn bijen dood te spuiten

en zich de honing toe te eigenen. De dieven vluchtten naar hun vrachtauto, maar die deed het niet. Daar hield de vrouw van Isemonger ze in bedwang. De imker zelf reed naar het dorp en belde de politie. ABJ mei 1975.

Dure suiker

In Zwitserland kostte in 1968 een kg suiker Zwfrs. 0,70. In zeven jaar tijd liep de suikerprijs op tot Zwfrs. 5,—, dus zeven maal zoveel. Schweiz. juni 1975.

Wilgenroosjes aanplanten

Men kan wilgenroosjes uit zaad voorttellen, maar het duurt jaren voordat die zaailingen forse bloeistengels krijgen. Dat schrijft een imker, die tuinbouwdirekteur was, in Rheinische aug. '75. Men kan beter een partijtje wortelstokken uitgraven en die op een geschikte plaats uitpoten. Dit uitgraven is niet schadelijk. Er blijven genoeg wortelstokken in de grond achter en de operatie betekent eerder een verjonging van de oude planten dan een beschadiging. De schrijver voerde zelf zo'n operatie uit in maart 1974. De uitgegraven planten hadden wortelstokken zo dik als een vinger. Elk stukje, als het maar zo lang is als een mensenhand, vormt op de nieuwe standplaats een nieuwe plant, die hetzelfde jaar al bloeistengels vormt. Op de nieuwe standplaats moet men de graszoden wel verwijderen voor men gaat planten. De planten breiden zich snel in alle richtingen uit. De grond mag wel vochthoudend zijn, maar niet drassig. Het wilgenroosje bloeit van eind juli tot september, voor veel bijenvolken een zeer gunstige tijd.

BOEKBESPREKING

Thijs Vriends: „Bijen houden”

levenswijze - verzorging - honingwinning

Het boek dat hier ter beoordeling voor ons ligt, wil een beknopte handleiding zijn voor het houden en verzorgen van bijenvolken. Iemand, die alleen afgaat op de titel van het boek, zal echter teleurgesteld uitkomen in zijn verwachting.

Waarom de schrijver meent toch een boek over het leven der bijen te moeten schrijven zonder dat hij, zoals hij zelf zegt, imker is en zoals uit de tekst blijkt van de meest elementaire begin-

selen van het bijhouden niets afweet, is voor mij een volkomen raadsel.

Eerst het boek zelf.

Het boek is met een „woord vooraf” ingedeeld in twee delen.

Het eerste deel is een algemeen gedeelte en handelt over de bijen zelf. Het tweede deel is een speciaal gedeelte en gaat nog eens in het bijzonder in op het leven en houden van honingbijen, alsmede op enkele technische aspecten van het houden en verzorgen van bijen door de imker zelf.

De schrijver zegt hiervoor o.a. de medewerking te hebben gekregen van de Proefbijenstand „Ambrosiushoeve” te Hilvarenbeek. Voor zover ons bekend, bestond deze alleen uit het beschikbaar stellen van fotomateriaal, waarvan echter geen gebruik is gemaakt. Wij betreuren het dat de schrijver ons tevoren de copie niet ter inzage heeft gegeven.

Voorals het laatste hoofdstuk van het tweede deel zou van belang zijn voor de aspirant-imker.

Nadere beschouwing van het boek.

Ondanks dat de schrijver in zijn „woord vooraf” zegt, dat we in Nederland en België momenteel over deze materie niet veel meer hebben dan wat verouderde leerboekjes (?), geeft hij in het eerste deel een opsomming en een aantal citaten (uit merendeels oude bijenboeken) weer, zodat men zich afvraagt of er uiteindelijk iets van hemzelf bij is. De schrijver zegt „bioloog” te zijn en géén bijenhouder.

Dit blijkt inderdaad heel sterk uit dit eerste deel. Hierin wordt een zo groot aantal biologische bijzonderheden over allerlei insecten aangehaald en van een aantal bekende onderzoekers hele citaten in een bonte mengeling weergegeven, zodat een pas beginnende imker op den duur door de bomen het bos niet meer ziet.

Dit mist iedere chronologische opbouw van de stof en zal misschien waarde kunnen hebben voor enkele studerende mensen, indien ze in de vele aanhalingen het onderwerp en het woord van de schrijver terug kunnen vinden.

Het speciale gedeelte is iets beter van opbouw en geeft ongeveer eenzelfde verhaal, alleen beperkt zich dit meer tot de stof, doch ook weer met de nodige aanhalingen en fouten.

Enkele zeer storende fouten of slechte correctie zijn:

blz. 62: de koningin legt in mei 20.000 eieren per dag.

blz. 80: foto Herfstaster = Cotoneaster.

blz. 82: bijenziekten. Weet van bijenziekten niets af.

Hieruit spreekt wel heel sterk de onbekendheid met de stof.

Het laatste hoofdstuk bevat echter wel zoveel missers, dat een aspirant-imker daar totaal niets aan zal hebben.

Het zou te ver voeren hiervan alle technische tekortkomingen op te sommen.

Conclusie:

Dit boek heeft de beginnende imker aan praktische voorlichting niets te bieden, maar ook een gevorderde bijenhouder zal hier enkel wat theoretische gedachten in aantreffen.

Spijtig, ook nu weer is de Nederlandstalige boekenmarkt niet verrijkt met een bruikbaar iets, alleen de Uitgever verdient wat verzorging en uitvoering betreft alle lof.

Consulentschap in algemene dienst
voor Bijenteelt

A. J. van Willegen
Goes

AFDELINGSNIEUWS

AFD. HOOGEVEEN

De leden van de afd. Hoogeveen van de Vereniging tot Bevordering der Bijenteelt in Nederland kwamen onlangs bijeen in Hotel Homan voor de jaarvergadering. Voorzitter Jac. de Jonge memoreerde in zijn openingswoord het afgelopen jaar als een goed jaar voor onze nijvere vrienden. De zachte en vochtige winter had bij verschillende imkers nogal wat dode volken tot gevolg, doch de voorjaars- en zomerdracht leverde flink wat honing op. Zelfs van de heide werd honing gewonnen hetgeen de laatste jaren weinig voorkwam.

Het ledental bleef ongeveer gelijk en bedraagt thans 34 leden. Bij de bestuursverkiezing werden mevr. v. d. Wal en de heer Jac. de Jonge herkozen. Besloten werd om drachtverbetering te stimuleren door bij gemeentebesturen en plantsoenendiensten de aanplant van honing- en stuifmeelgevende planten en heesters te bevorderen. Ook partikulieren die hiervoor belangstelling hebben willen wij gaarne behulpzaam zijn. In samenwerking met de basisschool „De Zwermkorf” te Zuidwolde zal getracht worden een informatieblad samen te stellen over bijen, hetwelk na gereedkomen ook voor andere scholen beschikbaar is. Bij voldoende

de belangstelling zal een cursus bijenteelt voor beginners worden gegeven. Belangstellenden worden verzocht zich op te geven bij de sekretaris L. Hester, Boslaan 29, Zuidwolde, tel. 05287-1747.

AFD. GORSSEL e.o.

De in het januarinumnummer aangekondigde lezing van de heer J. J. Speelziek in café de Zessprong te Joppe zal niet op 26 februari worden gehouden maar op dinsdag 24 februari a.s.

AFD. BUNNIK-HOUTEN e.o.

Op 13 november j.l. hadden we een goede avond met Stef, de bedrijfsleider van de Ambrosiushoeve. Hij vertelde enthousiast over de tuin aldaar en hoe diverse soorten planten, struiken, bollen en knollen te behandelen. Aan het einde van de avond deelde hij plant- en stekmateriaal uit.

Onze jaarvergadering werd gehouden op 30 december j.l. te Odijk. Nog meer leden waren deze avond aanwezig. De financiën gaven een batig saldo te zien en ook het depot had weer een goede omzet. Het jaarverslag van mej. E. S. C. Jasperse maakte melding van zeer vele activiteiten. De aftredende bestuursleden H. A. v. Dam en C. Pater Jzn. werden herkozen. In de vacature van de heer J. Trip en voor uitbreiding van het bestuur werden gekozen de heren J. A. v. Hemert en J. Berendse. Na de pauze was er door enige leden een leuke, leerzame bijenquiz op gezet onder het motto: 1 van de acht en zo zoemen de bijen. Vier echtparen namen deel, namelijk fam. Mattei, fam. v. d. Lek, fam. v. Hemert en fam. v. Couwenhoven. De heer v. Hemert werd uiteindelijk de winnaar en ging met vele prijzen naar huis.

Van start gegaan is de nieuwe kleinfruitcursus voor amateurs met 21 cursisten en de speciale cursus Honing met 20 cursisten. De gevorderden cursus Bijenteelt draait met 30 cursisten. Nieuwe activiteiten zijn inmiddels in voorbereiding.

C. P.

AFD. GRONINGEN

Op dinsdag 2 december 1975 hield de afdeling Groningen haar jaarvergadering. De scheidende voorzitter, de heer J. T. Smit blikte terug op het verleden van de afdeling en constateerde dat er in 10 jaar tijd een verdubbeling van het ledenbestand had plaatsgevonden.

Tot nieuwe voorzitter werd gekozen de heer W. J. Faber en tot bestuurslid mevrouw A. Smith-Wiegers. De fotowedstrijd die tijdens de jaarvergadering werd gehouden was zeer geslaagd. Er kwamen vele mooie bijenfoto's te voorschijn.

De heren Buffinga, Geubels en Hamberg konden ieder een prijs mee naar huis nemen.

Onze afdeling organiseert evenals voorgaande jaren weer beginners en gevorderden cursussen. Er is nog plaats voor enkelen. Wie belangstelling heeft neme contact op met de coördinator van de cursussen, de heer J. T. Smit, Landsteinerweg 14 te Eelde, tel. 05907-2668. De beginnerscursus begint in maart en de gevorderden cursus is zojuist begonnen. Haast u dus met uw opgave.

F. Bontkes Gosselaar
(secr. afd. Groningen)

VOORZITTERSWISSELING BIJ APELDOORNSE IMKERS

Apeldoorn. — Na 20 jaar de afdeling Apeldoorn van de Vereniging tot Bevordering der Bijenteelt in Nederland als voorzitter te hebben gediend heeft de heer C. W. F. Jansonius maandagavond 19 december de hamer overgedragen aan zijn opvolger, de heer J. J. Speelziek. Dit gebeurde tijdens de jaarvergadering die in de zaal Kunst en Genot werd gehouden.

De heer Speelziek gaf een kort overzicht van de succesvolle loopbaan van zijn voorganger. „Hoewel de heer Jansonius vanwege zijn toen nog maar korte imkersloopbaan met een zekere schroom het voorzitterschap aanvaardde, behaalde hij nauwelijks twee jaar later 100 punten met lof voor een aantal inzendingen heide-raathoning en vloeibare honing. In 1956 leidde hij de „Imkersdag" in „Berg en Bos", waar bijenhouders uit het hele land samenkwamen.

Als hoogtepunten uit de actieve periode van de heer Jansonius haalde de heer Speelziek aan diens filmpresentaties op het terrein van de bijenteelt, de viering van de diverse lustrums en de herdenking van het 75-jarig bestaan van de afdeling Apeldoorn, waar hem door het Hoofdbestuur de hoogste verenigingsonderscheiding werd uitgereikt. Verder de oprichting van een fraaie bijenstand in het park Malkenschoten, de oprichting van de Kring Apeldoorn, bestaande uit acht omliggende afdelingen, het op gang brengen van cursussen voor beginnende en gevorderde imkers, hetgeen tot een buitengewoon goede vorm van samenwerking met de Apeldoornse Volks Universiteit leidde. Tenslotte zijn bemoeienis met de creatie van een instructiebijenstand c.q. bijenpark in Wenum, waartoe onderhandelingen met de gemeente in een gevorderd stadium verkeren.

Mevrouw Jansonius, die wegens ziekte afwezig was, werd in de afscheidshulde betrokken. Als gediplomeerd imkeres was zij de voorzitter tot grote steun. Als blijk van waardering werd aan de scheidende voorzitter door de afdeling de nieuwe uitgave van „Der Schweizerische Bienenvater" aangeboden. Voor mevrouw Jansonius was er een fraaie bloemenruiker.

De heer Maagendans sprak namens het hoofdbestuur waardeerende woorden en bood namens het hoofdbestuur de heer Jansonius een oorkonde en persoonlijk het boekwerk van Rien Poortvliet „De vossen hebben hollen" aan. Als oudste bestuurslid sprak nog de heer Bolsenbroek.

Uit de jaarverslagen bleek dat het ledental weliswaar teruggelopen was (de afdeling verloor dit jaar wegens overlijden niet minder dan vier leden) maar de te houden cursussen bijenteelt bieden perspectieven op een vergroting van het ledental. Financieel heeft de afdeling geen grote zorgen.

Het dagelijks bestuur van de afdeling is thans als volgt samengesteld:
Voorzitter: J. J. Speelziek, Boszichtlaan 27, Apeldoorn.
Sekretaris: N. Meboer, Oude Zwolseweg 70, Apeldoorn.
Penningmeester: A. Steenbergen, 1e Johannastraat 39, Apeldoorn.

GROEP GRAAFSCHAP-LIEMERS

De jaarvergadering van de groep wordt gehouden zaterdag 28 februari 1976, aanvang 2 uur, in café Lievestro aan de Groenloscheweg te Ruurlo. Dan komt o.m. aan de orde de agenda voor de algemene vergadering te Wageningen. Behalve de afdelingsbesturen worden voor deze vergadering ook uitgenodigd alle leden, die belangstelling hebben in het werk van de groep.

In overleg met de bijverenigingen in de regio is besloten weer een avond te organiseren in Erve Kotz te Lieveelde en wel op vrijdag 19 maart 1976, aanvang 19.45 uur. Dan zal de heer H. H. W. Velthuis te Utrecht, geen onbekende bij de imkers, aan de hand van dia's een causerie houden over „De Bijenteelt in Brazilië, vroeger en nu". Op deze avond zullen wij graag niet alleen de imkers begroeten maar ook hun huisgenoten en andere belangstellenden. Na afloop van de lezing bestaat er nog gelegenheid tot een gezellig samenzijn met het eten van pannenkoek of pillewegge.

1926

1976

Bijenstand Fa. H. T. van Dam & Zn,

Jubbega (Fr.)

Telefoon 05165 - 1382

Herdenkt in februari haar 50-jarig bestaan.

Gegroeid van amateurs imkerij, tot het grootste en modernste bedrijf op bijenteelt gebied in Nederland.

Het beste bewijs, dat wij onze dienende taak voor **imker en bijen** naar behoren hebben vervuld.

Voor het vertrouwen door de jaren heen dat u aan ons geschonken hebt danken wij u hartelijk. Wij gaan verder naar de volgende 50.

Vraagt onze Jubileum Prijslijst 1976 met speciale, voordelige jubileum aanbiedingen. Deze verschijnt begin maart. Stuur even een briefkaartje en u ontvangt hem dan gratis thuis.

IN MEMORIAM

Op 14 oktober 1975 overleed de penningmeester van onze afdeling, de heer

H. F. VAN DER HOEK

De heer Van der Hoek heeft in het verleden vele jaren de functie van penningmeester van onze afdeling vervuld.

In verband met zijn leeftijd heeft hij destijds zijn functie ter beschikking van de jongeren leden gesteld.

De laatste jaren echter heeft hij zijn oude functie weer opgenomen om onze afdeling uit de boekhoudkundige nood te helpen. Hij heeft dan ook tot het laatst zijn beste krachten aan onze vereniging gegeven.

Bestuur en leden
Afdeling Rotterdam

Op 22 december 1975 overleed te Rekken (gem. Eibergen) op 77-jarige leeftijd de heer

H. WANSINK

Hij was vele jaren lid van onze vereniging.

Een goed en beminnelijk mens, een ervaren eenvoudig imker en in zijn tijd een centrale figuur in wijde omgeving, is heengegaan.

Wij zullen hem dan ook niet vergeten.

Bestuur en leden
afd. Haaksbergen

Op 31 december 1975 is overleden, 76 jaar oud

FEIKE JELSMA

Meer dan 15 jaren was hij voorzitter van de afd. Leiden en Omstreken. De ouderen onder ons herinneren zich levendig de kundige, maar ook welhaast vaderlijke wijze waarop de bijeenkomsten door hem werden geleid.

Wij wensen zijn vrouw en kinderen allen sterkte bij dit grote verlies.

Het Bestuur

DE IMKERKALENDER 1976, van Maria Thun is nu ook in Nederlandse vertaling verkrijgbaar à f 6,— + f 0,90 portkosten bij het secretariaat van de Ned. Vereniging tot Bevordering der Biologisch Dynamische Landbouwmethode, Voorweg 26, Nieuwe Wetering (Z.H.), tel. 01713-3760. Zie hiervoor ook het artikel van de Hr. S. Fontein, elders in dit nummer.

Oplossing Kerstpuzzel

De gevraagde woorden waren:

- A. Milieuverontreiniging
- B. Bodemventilatie
- C. Honingwijn
- D. Draadrooster
- E. Maandblad
- G. Handboek der moderne bijenteelt
- H. Keelpijn
- I. Tuut
- J. Kastkleur
- K. Vossebes
- L. Voer

De daaruit te vormen zin luidde: Door lid te worden van de vereniging „Vrienden van Ambrosiushoeve” steunt men het praktijkinstituut moreel en daadwerkelijk.

Er werden 189 goede oplossingen ingezonden, zodat de prijswinnaars door het lot moesten worden aangewezen. De gelukkigen zijn: K. Blankers, Duckellaan 49, Sittard; J. Bullée, Gil-denweg 83, Gorinchem; J. I. van Crujningen, R. de Beerenbroeckstraat 22, Nijmegen; Br. Cypranus, Inst. Saint Louis, Oudenbosch; L. A. Dorhout Mees, Beukenweg 19, Velp (Gld.); H. B. Durenkamp, Oude Dijksterweg 8, Pieterbu-ren (Gr.); L. J. Goedemondt, Poortdijk 29, IJssel-stein (U); G. Henseler, Horstlindelaan 44, En-schede; C. L. Noordermeer, Jachtlaan 303, Apel-doorn; M. Oskam, Goeman, Borgesiusplein 1, Baarn. Een eervolle vermelding verdiende zeer zeker de heer B. J. Trip, Verlengde Binnenweg 9 te Zeijerveld (gem. Vries). Zie onze omslag-foto.

Wij wensen de prijswinnaars ook van harte ge-luk. De prijzen zullen u — in de vorm van een waardebon — worden toegezonden.

IMKERS: DOE HET ZELF !

Naar Amerikaans voorbeeld thans ook in Nederland leverbaar een eenvoudig zelf samen te stellen bouw-pakket van de SPAARKAST; niet van inlands, doch van tropisch hout, het onverwoestbare krimp- en trek-vrije hecht hout WBP verlijmd, waarbij gewerkt wordt met complete schotjes.

Dit pakket, ook leverbaar in aparte delen, is als volgt samengesteld:

LOSSE BODEM f 20,—	DAK (ALUM.) f 15,—
BROEDKAMER f 25,—	VOERBAK f 20,—
HONINGKAMER f 20,—	

EEN COMPLETE KAST, INCLUSIEF VOERBAK,
VOOR f 100,—

Een uitvoerige beschrijving bijgevoegd.

Overtuigt u zich tevoren in ons bedrijf aan de hand van enkele samengestelde exemplaren omtrent de deugdelijkheid van dit produkt en de eenvoud in samenstelling.

FA. AMERSFOORT
KONINGINNELAAN 101 - APELDOORN
TEL. 055 - 214030

H.H. IMKERS

Zend vanaf heden al uw

RUWE RAATWAS

rechtstreeks of in verenigingsverband
naar ...

HONINGZEMERIJ

W. van 't LAND

Telefoon 2607 **Barneveld**

Desgewenst **KUNSTRAAT** terug.

- U zult zien, wij betalen de hoogste prijs.

SPEURBIJTJES

Tarief: tot 20 woorden f 4.50, elk woord meer 25 cent. Bij vooruitbetaling te voldoen op gironummer 84 68 01 van de Vereniging tot Bevordering der Bijenteelt te Wageningen. Bij 10 keer plaatsen 10% korting. Inzendermijn voor de 10e van de maand. De redactie aanvaardt geen verantwoordelijkheid voor de inhoud.

NEDERLANDS-IMKER, het maandblad van de Kon. Vlaamse Imkersbond (12 nr. à 40 Blz.) kost slechts 19.— HF.

Maak even kennis! Overschrijving op giro 109 1055 t.n.v. AMRO-BANK TILBURG, met vermelding: „voor rek. A. DELVAUX - 45.53.33.831”.

Ook is de Vlaamse Imkersagenda '76 verschenen.
Franko: 3.50 HF.

Alles voor het zelf maken van wijn. Wijnpers 10 liter. Harris Major wijnfilter. Flessenkurkapparaat f 17.—. Boeken, chem. kurken enz. **Wijnmakerscentrum**, postbus 91, Leiderdorp, tel. 071-893719, t.n.v. Meuzelaar.

GEVRAAGD: Handboek der moderne Bijenteelt (van Schotman en Wedmore (Breugel) en „Bijen en Bijenhouden” (door J. G. de Roever) en: **De wonderen van het Bijenvolk** door G. A. Ootmar.
H. Schreuder, IJsselstraat 9, Assen, tel. 05920-13785, na 27-1-76 05920-50979.

GEVRAAGD: Ootmar: Wonderen van het bijenvolk, in ruil voor **Dadant - Hive and Honeybee 1975** of **Schweizerische Bienen-vater 1974**.
Tel. 055-251026.

Abonnement **Kontaktblad „Apis Mellifica”** f 8,— per jaar, 3-maandelijks. Postgiro 490246 Mej. Laan, IJmuiden.

WIE kan ons leveren een partijtje mooi en stevig gevlochten bijenkorven. Gaarne aanbiedingen aan: **Bijenstand Fa. H. T. van Dam & Zn., Jubbega (Fr.)**, tel. 05165-1382.

WIJ KOPEN: Inlandse Bijenhoning, Ruwe - Zuivere Bijenwas, Propolis, Honing- en Waszemerij **ARKADIA Lochem**.
Telefoon 05730 - 1827/2219.

TE KOOP GEVRAAGD: Ruwe en zuivere Bijenwas, Honing en Waszemerij „DE BIJENKORF”, Eemnes.
Telefoon 0253 - 86704.

TE KOOP: Prima sterke bijenvolken in kasten, korven en op ramen. **Bijenstand „DE BIJENKORF”, Meentweg 103, Eemnes.**
Telefoon 02153 - 86704.

VOOR ALLE IMKERARTIKELN naar Bijenstand „DE BIJEN-KORF”, Eemnes. Telefoon 02153 - 86704.
Prijscourant op aanvraag.
Tevens hebben wij nog wat honing voor de wederverkoop.

TE KOOP GEVRAAGD: Bijenvolken zowel korven en kasten en verdere imkersbenodigdheden. Alles tegen contante betaling en aan huis afgehaald.
Bijenstand „DE BIJENKORF” sinds 1897, Meentweg 103, Eemnes, (Utrecht). Telefoon 02153 - 86704.